

DEN
NORSKE
KYRKJA

TID FOR TRO

HEFTE 2

Trosopplæring for voksne

Ressursmaterieil for undervisning i menigheten.

Saman vil vi ære Den treeininge Gud
- ved å forkynne Kristus, byggje kyrkjelydar og fremje rettferd.

Dette heftet:

Til glede

Bibelarbeid over Filipperbrevet av Bjørn K. Nygaard

Bibeltekst er hentet fra Bibel 2011 © Bibelselskapet. Gjengitt med tillatelse.

Heftet er godkjent av Kristelig Studieforbund. Grupper og kurs som benytter boken kan søke om statsstøtte til studiearbeid. Les mer på www.k-stud.no.

Forord

Undervisning i menighetene er et tema som har blitt forsømt de senere år. Undervisning av voksne er ikke en lovpålagt aktivitet i menighetene, og taper dermed konkurransen mot sentralstyrte satsingsområder og reformer. Bibelkunnskapen i folket forvitrer. Dette kurset er en ressurs som kan brukes for å komme videre med bibelundervisning i lokalmenighetene. Kurset kan brukes som det er, tilpasses lokale ønsker, eller være en mal for å lage egne kurs. Det viktigste er at en kommer i gang med noe. Temakurs i menighetene skaper et miljø og fellesskap, og kan være en nøkkel for å lykkes med mye annet. Det kan føre til vitalisering av gudstjenestefellesskapet, og rekruttere til frivillig innsats. Men viktigst av alt er at samfunnet trenger mennesker med bibelkunnskap og evne til å anvende gode bibelske prinsipper og verdier i sin hverdag. Vi må lære selv for å kunne gi videre til generasjonene etter oss. Hvem skal delta i trosopplæringen av barn og unge i menigheten, og hva skal de kunne for å hjelpe til? Opplæringsbehovet i trosopplæringsreformen blir ikke dekket av kun tilsattressurser.

Bjørn K. Nygaard har lang erfaring i å utvikle bibelstudiemateriell, og har kombinert skriftlig utvikling av ressurser med aktiv voksenundervisning i ulike menigheter.

Det første heftet i serien kom i 2014 – da også laget av Nygaard. Temaet var Den apostoliske trosbekjennelsen. Heftet og kurset fikk stor oppmerksomhet og god utbredelse i bispedømmet og ble også etterspurt fra andre steder i landet.

Vi vil utfordre andre til å utvikle sine egne undervisningsopplegg, og å ta kontakt med oss om en vil stille de til rådighet for andre menigheter. Det er en **Tid for tro**, med *trosopplæring for voksne*.

Heftet og powerpoint-presentasjon vil bli lagt ut på nettsiden til Bjørgvin bispedøme.

Bergen, 29. mai 2018.

Sverre Johan Nærheim, rådgjevar trosopplæring, Bjørgvin bispedøme.

Til glede
Bibelarbeid over Filipperbrevet
av Bjørn K. Nygaard

Innhold

INTRODUKSJON	4
Del 1 – Apg 16 Innføring i kurset og om grunnleggelsen av menigheten i Filippi	11
Del 2 – Fil 1,1-26 Det handler om å leve	18
Del 3 – Fil 1,27-2,30 Som stjerner på nattehimmelen, Kristi Sinnelag.....	27
Del 4 – Fil 3,1-21 Om å være underveis	38
Del 5 – Fil 4,1-23 Vær ikke bekymret	46
Del 6 – Kveldsgudstjeneste/ meditasjonsgudstjeneste.....	55
BAKGRUNNSSTOFF	57
KILDER.....	63

INTRODUKSJON

FORORD

Dette hefte er nr. 2 i serien «Tid for tro, trosopplæring for voksne», utgitt av Bjørgvin bispedømme.

Det første hefte tok for seg Den apostoliske trosbekjennelse, og det gleder oss at mange menigheter har gjort bruk av heftet. Fordi vi tror det er stort behov slik opplæring.

Dette heftet er et opplegg som tar for seg Paulus' brev til menigheten i Filippi. Det handler om å bygge menighet, «den gang» og i dag.

Et studium av Filipperbrevet vil kunne overraske mange over hvor aktuelt dette gamle brevet er for oss som menigheter og som enkeltpersoner i dag.

Vi har satt som overskrift: **«Til glede»**. Og det er ikke uten grunn. Filipperbrevet er kalt «gledens brev». Samtidig vet vi at det kristne budskap – evangeliet – er i seg selv et gledelig, og godt budskap. Måtte vi bare alle få øynene opp for det.

OM KURSET OG HEFTET

Heftet er å betrakte som et ressursmateriale, som ønsker å stimulere til ulike lokale tiltak som ledd i en bevisst strategi med sikte på «trosopplæring for voksne». Som sagt tror vi det er stort behov for slik opplæring/undervisning i våre menigheter.

I utgangspunktet er dette et kursopplegg som sikter på en kombinasjon av temakvelder og den ordinære høymessen søndag. Opplegget har temasamlinger, som tar for seg hvert av de fire kapitlene i Filipperbrevet. Disse samlingene følges opp ved at prekenteeksten i de påfølgende søndagers gudstjeneste er hentet fra det aktuelle kapittel i Filipperbrevet. (Det forutsettes at tillatelse til endring av prekenteeksten er innhentet fra prostene.)

I tillegg foreslås det en innledende samling som foruten en introduksjon til kurset, er viet grunnleggelsen av Filippermenigheten, slik vi får det beskrevet i Apostlenes gjerninger.

Det hele er foreslått avsluttet med en kveldsgudstjeneste som en meditasjonsvandring over tekster fra Filipperbrevet.

Vi foreslår altså en kombinasjon av temakvelder og gudstjenester, og tror at dette kan være verdifullt på flere måter. Men opplegget kan naturlig nok også benyttes som ressursmateriale for 4-5 temakvelder over Filipperbrevet.

KURSKVELDEN

På kurskveldene/temasamlingene forutsetter vi at i alle fall de følgende elementer inngår: Et enkelt kveldsmåltid, en tematisk innledning i plenum og god tid til gruppesamtale. Vi

anbefaler imidlertid også en kort plenumssamling etter gruppesamtalene. Likeledes en enkel avslutning, gjerne i kirkerommet, om forholdene skulle ligge til rette for det. Vi ser for oss en kurskveld som begynner kl. 19.00 og avsluttes kl. 21.30.

En kurskveld kan da se ut som følger:

Kl. 19.00	Velkommen Kveldsmåltid	(30 min)	Vel møtt. Tema nevnes. Sang. Bordvers.
Kl. 19.35	Tematisk innledning	(15-30 min)	«Bibeltid», innledning til samtale.
Kl. 20.00	Gruppesamtale	(30-60 min)	Faste grupper. Alle får spørsmålsark.
Kl. 20.55	Plenum	(30 min)	Ikke gruppereferat. Anledning til spørsmål, samtale.
Kl. 21.25	Avrundning	(5 min)	Sang, Herrens bønn, velsignelse. Muligens en enkel, konkret illustrasjon.

Etter hvert emne er det her i heftet en del forslag til Power Point-illustrasjoner, gruppespørsmål og tanker til avslutningen, samt bilder og illustrasjoner.

EN SAMLET KURSOVERSIKT

- **Første kurskveld/del:**

Tema: Innføring i kurset og grunnleggelsen av menigheten i Filippi, jf. Apg 16.

- **Andre del:**

Kurskveld

Tema: **«Det handler om å leve».**

Tekst: Filipperbrevet, kapittel 1.

Påfølgende søndag

Høymesse

Prekentekest: Fil 1,3-11.

- **Tredje del:**

Kurskveld

Tema: **«som stjerner på nattehimmelen».**

Tekst: Filipperbrevet, kapittel 2.

Påfølgende søndag

Høymesse

Prekentekest: Fil 2,12-16a.

- **Fjerde del:**

Kurskveld

Tema: «*om å være underveis*».
Tekst: Filipperbrevet, kapittel 3.

Påfølgende søndag

Høymesse
Prekentekest: Fil 3,12-16.

▪ **Femte del:**

Kurskveld

Tema: «*Vær ikke bekymret!*»
Tekst: Filipperbrevet, kapittel 4.

Påfølgende søndag

Høymesse.
Prekentekest Fil 4,4-7.

▪ **Sjette del:**

Kveldsgudstjeneste

En meditasjonsvandring over tekster fra Filipperbrevet. Se forslag nedenfor.

TIL DE ENKELTE DELER AV KURSKVELDEN

Kveldsmåltid

Dere kan utfordre noen til å ta seg av dette, gjerne med en hovedansvarlig som koordinerer det hele. Vi har gode erfaringer med et enkelt koldtbord, med brødiskiver/rundstykker, noen få påleggssorter, te og kaffe. Forsøk å begynne presis, og å avgrense måltidet til 30 minutter. – Det kan vurderes om man vil ha en glidende åpning av måltidet, at man spiser etter hvert som deltakerne kommer. Vær imidlertid bevisst med sikte på når måltidet skal avsluttes og man går i gang med temainnledningen.

Tematisk innledning

Bli enig om hvor lang tid som skal avsettes til dette, avhengig av hvor stor vekt som legges på gruppesamtalen. Ovenfor er foreslått mellom 15 og 30 minutter. I mange tilfeller vil ca. 20 minutter være greit.

Bruk gjerne hjelpemidler som tavle, flippover og Power Point. Det er imidlertid viktig med muntlig og nær formidling, gjerne uten så mye tekniske hjelpemidler. Hvis det benyttes Power Point, så vær bevisst hvordan det gjøres. Ikke hele bibeltimen, men gjerne illustrasjoner, disposisjoner, sitater etc. (Se det som er foreslått). Men oppfordre folk til å ta med bibel (helst Bibelselskapets 2011-utgave). Og bruk bibelen som oppslagsbok underveis.

Det bør tenkes bevisst om hvordan innledningen skal stå i forhold til og forberede til gruppesamtalen. Det kan gjelde konkrete spørsmålsstillinger som introduseres, og kanskje problematiseres og som tas opp og videreføres i gruppesamtalen.

Hvis deltakerne får utdelt manus til talene, så anbefales det at dette deles ut ved slutten av kvelden.

Gruppesamtalen

Gruppesamtalen er en viktig del av opplegget, som det bør settes av god tid til. Gjerne opp mot 60 minutter.

Det foreslås faste grupper. En person får i oppdrag å lede samtalen. Det er ikke nødvendig å føre referat, men noter gjerne spørsmål som dere ønsker å ta opp i plenum etterpå. (Hvis det er lagt opp til en slik samling.) Bibelgrupper i menigheten kan inviteres til å delta samlet som gruppe.

Lag spørsmål (eller benytt de som er foreslått), kopier opp, så alle deltakerne kan få spørsmålene. Ikke bruk ja/nei- spørsmål. Dere kan starte med umiddelbare reaksjoner, kommentarer eller spørsmål til den tematiske innledningen. Det kan også være et spørsmål om dere har forslag til bønneemner for kommende gudstjeneste ut fra dagens tekst og gruppesamtale. Se de vedlagte forslag til spørsmål. Bruk gjerne bilder som utgangspunkt for spørsmål og samtale. (Se vedlegg.)

Plenumssamling etter gruppesamtalen

Erfaringer tilsier at det kan være tjenlig med en fellessamling etter gruppesamtalene. Men be ikke om referat fra gruppearbeidet. Anmod heller deltakerne om å komme med kommentarer og spørsmål fra det som er kommet frem. Det har vist seg at en slik plenumssamling kan gi anledning til fine samtaler.

Avslutning

Ha en kort avrundning på kvelden. Den kan bestå av en sang, en bønn (kanskje fra den nye salmeboken), Fader Vår og velsignelsen. Her kan også være stedet for å ta frem en illustrasjon til belysning og understrekning av dagens tema. Noen steder vil det passe å ha denne samlingen i kirkerommet. Se vedlagte forslag angående avslutning.

TIL GUDSTJENESTENE

Som nevnt tidligere, må man søke prosten om anledning til å gå bort fra de oppsatte preken-tekstene.

Ved forberedelse til gudstjenesten/prekenen kan dere benytte materiell fra dette heftet.

Det anbefales at dere bruker fire søndager på rad, direkte påfølgende temasamlingene. Vi ser for oss ordinære høymesser med nattverd. Blant de fire kan det godt være en familiegudstjeneste.

Dere må også tenke gjennom når i kirkeåret det vil passe med et slikt «brudd» i tekstrekkene. Her følger noen antydninger:

- I åpenbaringstiden, gjerne med den avsluttende meditasjongs gudstjenesten på Askeonsdag.
- Mellom påske og pinse.
- I treenighetstiden.

Legg merke til at følgende tekster fra Filipperebrevet er med i de ordinære tekstrekkene for gudstjenestene:

- 6. søndag i åpenbaringstiden
- 4. søndag i påsketiden
- 8., 14., 15., 17., 22. søndag i treenighetstiden.

I opplegget er det foreslått prekente kster fra det aktuelle kapitlet i Filipperebrevet. Her er det naturligvis åpent for at dere velger andre tekster fra det samme kapittel. De øvrige lese-tekstene kan dere velge, enten ut fra kirkeårets tekster eller noe som passer til preken-teksten. En evangelietekst bør være med hver gang.

Det er fint om dere kan bruke noe av det som er kommet frem under temasamlingens gruppesamtaler i prekenen. Kanskje kan dere også benytte kursdeltakere som medhjelpere? Kanskje kan noen utfordres til å komme med korte vitnesbyrd på bakgrunn av arbeidet med Filipperebrevet?

MEDITASJONGUDSTJENESTEN

Se vedlegg.

En sentral del av denne gudstjenestene er en vandring mellom ulike skriftsteder fra Filipperebrevet. Vi har foreslått aktuelle skriftsteder. Det kan være at dere skal variere disse med utgangspunkt i hvor dere befinner dere i kirkeåret. Bruk gjerne lysgloben under vandringsen. Kanskje skal dere som et ledd i vandringsen invitere frem til alterringens dem som har lyst til å bli bedt for?

Dere kan sløyfe preken, eller kanskje ha en kort, poengtert sammenfatning knyttet til overskriften «Til glede», på bakgrunn av Filipperebrevet. Dere kan finne ideer og forslag til prekenen i dette ressursheftet.

Vi foreslår at dere har nattverd under gudstjenesten. Dette får dere imidlertid vurdere ut fra lokale forhold.

Vi anbefaler kveldsgudstjeneste, og et enkelt kveldsmåltid etterpå.

I stedet for en egen gudstjeneste kan dere benytte tekster fra Filipperebrevet i en bønnevandring under en ordinær høymesse.

SPØRSMÅLSKASSE

Kanskje skal dere benytte dere av en spørsmålskasse, der deltakerne anonymt kan komme med spørsmål og kommentarer? Sørg da for å ta disse opp siden, i innledningen eller i den avsluttende plenumssamlingen. Eller kanskje i en gudstjenestepreken eller som tema under forbønnen i gudstjenesten?

DELTAKELSE

Det anbefales at deltakere melder seg på til kurset som helhet. Men dette må håndheves på en mild måte om noen ikke har anledning til å delta på alle kurskveldene. På påmeldings-slippen kan det angis hvilke kvelder man ikke har anledning til å delta.

Om mulig, ha faste samtalegrupper. Som nevnt kan menighetens bibelgrupper inviteres til å delta som gruppe. De kan da utgjøre egne grupper under gruppearbeidet på kurskveldene.

De som gjennomfører kurset, kan få en skriftlig bekreftelse etter endt kurs, der tema og omfang gjøres rede for.

LEDELSE

I de fleste tilfeller vil en prest eller kateket stå sentralt i gjennomføringen av kurset. Men fordel aktuelle oppgaver. Bruk gjerne frivillige til å lede samlingene. Oppnevner leder for samtalegruppe, og gjerne en assistent.

MARKEDSFØRING

Dere bør tenke gjennom om det er særskilte målgrupper kurset skal ta sikte på. Og det bør skje en bred markedsføring. Her er noen forslag:

- Aller viktigst er kanskje å utfordre folk direkte og muntlig.
- Kunngjøringer under gudstjenesten.
- På en naturlig måte trekke det inn søndagens preken.
- Menighetsbladet, gjerne kort orientering om tema og kursdager på et tidlig tidspunkt, fulgt opp med mer detaljert informasjon siden. Kanskje kan deltakere på tidligere kurs intervjues?
- Tilsvarende informasjon på menighetens nett-hjemmeside.
- Kanskje kan tidligere deltakere informere – og reklamere – for kursene på Facebook eller menighetens nettside?
- Kanskje kan dere få inn stoff i lokalavisen?
- Konfirmantforeldre inviteres spesielt, kanskje utgjøre egen samtalegruppe?
- På samme måte med foreldre i barnearbeidet.
- Og tilsvarende deltakere i de ulike «arbeidsgrener».
- Menighetsrådet og alle frivillige i komiteer og utvalg får en særskilt utfordring om å delta.
- Plakater settes opp i våpenhus, menighetskontor og naturlige steder i nærmiljøet

- Løpesedler eller brosjyrer spres på alle naturlige steder og sammenhenger.
- Inviter samtale-/bibelgrupper i menigheten til å delta som gruppe.

ØKONOMI

Bli enige om dette lokalt. Vi har hatt gode erfaringer med gratis kurs, men der deltakerne oppfordres til å legge igjen noen penger (30 kr?) ved kveldsmåltidet. Dere kan vurdere å ta en samlet sum for hele kurset inkludert betaling for kveldsmåltidene. Det kan søkes om tilskudd via K-Stud, Kristelig Studieforbund.

KURSMATERIELL – KURSMAPPE

Kanskje ønsker dere å dele ut kursmaterieell for de enkelte temakveldene til deltakerne? Det anbefales i så fall å gjøre det på slutten av kvelden, altså ikke før tema-gjennomgåelsen. Deltakerne kan da også få en enkel mappe, der arkene kan settes inn.

VEDLEGG

Bak i heftet vil dere finne følgende vedlegg:

Forslag til liturgi for meditasjonsgudstjeneste.

Direkte hjelp til studiet av Filipperbrevet

1. Paulus` liv og virke
2. Byen Filippi
3. Brev i antikken
4. Paulus som brevskriver
5. Kart
6. En skjematisk oversikt over Paulus` liv og virke

Forslag til støtte-litteratur etc.

Del 1 – Apg 16 Innføring i kurset og om grunnleggelsen av menigheten i Filippi

VELKOMMEN TIL KURS

Power Point 1 - Overskrift

Møteleder ønsker vel møtt til kurs. Spør gjerne om hvilke forventninger deltakerne har til kurset. Stikkord for svarene kan noteres på tavle eller flippover. Vurder om dere skal ha en enkel form for presentasjon av deltakerne.

MOTIVASJON OG BAKGRUNN

Det er i dag stort behov for kristen kunnskap og bibelsk kunnskap - kunnskap med sikte på et kristent liv. Mange av oss vil mene at det er mye løst fundert synsing om hva som er kristen tro, om hva som er bibelsk, om hva som særpreger vår kristne tro.

Det er vår overbevisning at kristen kunnskap ikke bare har en intellektuell dimensjon – den har det også – men den er først og fremst knyttet til livet, den har en sjelesørgerisk dimensjon, den dreier seg om kjennskap. Til syvende og siste handler det om kjennskap til Jesus.

Kurset vil forsøke å gi svar på spørsmål, men vil også gi anledning til å stille spørsmål. Og dermed også til å stimulere til den åpne kristne samtale. Det er ikke så ofte vi snakker om troen.

Derfor: Vi trenger trosopplæring for voksne.

Power Point 2 - Behov for kunnskap

ORIENTERING OM KURSET

Gi en presentasjon av kurset ut fra det som er sagt i innledningen til heftet. Deltakerne bør få et skriftlig oppsett over kursdager og gudstjenester.

Power Point 3-4 - En samlet kursoversikt

Power Point 5 - Kurskvelden

OM BIBELARBEID

Bibelarbeid er for alle, ikke bare for prester og andre forkynnere. Vi studerer Bibelen, ikke for å begrave oss i gamle tekster, men med sikte på finne ut hva Bibelen har å si til oss i dag. Å forstå det som ble sagt «den gang» hjelper oss til å forstå hva Bibelen har å si til oss i dag.

Den danske humorist Storm P sier: «Alle sier at mennesket er godt på bunnen. Hvorfor er det da ikke det?» Jeg er fristet til å si: «Alle sier at Bibelen er viktig for den kristne. Hvorfor er den da ikke det?».

Vi tror det er av stor betydning at vi sammen forsøker å trenge inn i det som er Bibelens budskap. Den er en autoritet for oss, om vi enn kan være uenige når det gjelder forståelse og tolkning av den.

Dessuten har vi ofte et stikkordsmessig forhold til Bibelen. Med fare for ikke å forstå sammenhengen, og kanskje vri ting til for at det skal passe inn. Derfor kan det være fint å studere et helt skrift, som Filipperbrevet.

Filipperbrevet er et aktuelt brev, til menigheten i det geografiske sted Filippi, i en spesiell situasjon og tid. Men det er også et brev til oss i vår menighet, i den situasjon vi befinner oss i i dag.

Vi kan for øvrig legge merke til at Det nye testamente i stor grad er en brevsamling. Av de 27 skriftene er hele 21 brev.

TIL Å BEGYNNE MED

Gi gjerne en av deltakerne (avtalt på forhånd) i oppdrag å lese det følgende:

Det brevet Paulus sendte til menigheten i Filippi, er ikke akkurat skrevet i går. Mange dråper er falt i havet, mange tårer er grått, siden Paulus skrev dette «Gledens brev». Likevel er det forbausende hvor aktuelle de er for oss som lever i dag de spørsmål Paulus tar opp. Det handler om kristen livsstil. Om det å være «lys i verden», som det het i den «gamle» bibeloversettelsen. En verden som verken den gangen eller i dag synes å være så alt for opptatt av det lys som kom til jorden julenatt.

Filipperbrevet er et brev om det å leve et liv som Jesu disippel. Om å være underveis med ham. Om utvikling og vekst som kristen, om enighet og samhold i menigheten, om givertjeneste.

Det er et personlig brev. Med god grunn er det blitt hevdet at Paulus ikke i noe annet brev kommer oss så nær. Men så stod han da også i et ganske spesielt forhold til menigheten i Filippi. Hele brevet er i grunnen et utvidet takkeskriv for den gaven han noe nølende har tatt imot fra menigheten.

Filipperbrevet er som antydnet, blitt betegnet som «**gledens brev**». Og med rette. Midt i en personlig vanskelig situasjon snakker Paulus om og om igjen om glede. Ikke en påtvunget og kunstig glede – men en glede som vokser frem av fellesskapet med Jesus.

Den gleden kan bli vår.

PAULUS SOM MISJONÆR OG APOSTEL

Se vedlegget bak i heftet om Paulus` liv og virksomhet. Dette kan kopieres opp og deles ut til deltakerne etter kurskvelden. Likeledes kan deltakerne få utlevert den skjematiske oversikten som er vedlagt slik at de har det under gjennomgåelsen av Paulus` liv og virke.

Gi på grunnlag av vedleggene en kort og poengtert fremstilling av Paulus som misjonær og apostel. Her er en antydning:

Paulus er menighetsgrunnlegger. I nesten 20 år var han konstant på reisefot.

Mye lå på den tid rent praktisk til rette for spredning av evangeliet, de gode nyheter, «godt nytt».

Power Point 6 - Samfunnsforhold

- en **felles romersk/hellenistisk kultur**
- **gresk språk** ble forstått overalt, den mer «folkelige utgaven» av klassisk gresk, koiné.
- **veier** ble godt utbygget og tillot reising. Ja, det romerske imperium ble holdt sammen av veier som strålte ut fra Rom. Den viktigste veien var Via Appia (bygget 312 f.Kr.) som gikk fra Roma over Capus til Brundisium. Den fortsatte i Via Egnatia (bygget 246 f. Kr.) over Balkan til Bysants og knyttet Roma sammen med den østlige del av riket.
- Det romerske imperium hadde en **stabil forvaltning**.
- Det var en **religiøs forventning** i luften. Mange så med forventning mot øst.

Paulus hadde og fulgte en bevisst strategi.

Power Point 7 - Paulus-strategi

Han besøkte viktige byer og knutepunkt. Han går til jødene først, og til dem som ble omtalt som «gudfryktige», personer som sympatiserte med den jødiske lære, men ikke hadde konvertert. Han oppsøker synagogen, om det fantes en slik på stedet. **«Jøde først, så greker».**

Siden fulgte han menighetene opp. Han gjorde det med besøk, med brev, og ved å sende dem sine medarbeidere. Han gjorde det for å styrke dem, og for å hjelpe dem når de møtte spesielle utfordringer og problemer.

Brevene er ikke traktater, de er virkelige brev, skrevet inn i konkrete situasjoner.

Vi lærer også Paulus å kjenne gjennom hans brev. Samtidig kan det være som å lytte til den ene part i en dialog, og det er ikke alltid så enkelt.

BYEN FILIPPI

Se vedlegget om byen, og gi på grunnlag av denne en kort orientering om denne viktige byen. Vedlegget kan deles ut på slutten av kurskvelden. Her er noen tanker:

Filippi lå i østre del av provinsen Makedonias nordligste landskap. Byen var omgitt av høye fjell. Gjennom et bergpass i øst hadde byen forbindelse med Neapolis («den nye byen») ved Egeerhavet.

Filippi er en historisk kjent by. Den ble grunnlagt av Alexander den stores far, Filip, i 356 f.Kr. Her grov han ut gull for å finansiere sine hærer. Byen ble del av Romerriket år 168 f. Kr. Keiser Augustus gjorde byen til militærkoloni, og lot en god del romerske krigsveteraner bosette seg her.

Filippi fikk status som romersk koloni. Det vil si at innbyggerne skulle ha samme rettigheter og privilegier som om deres område hadde vært del av Italia. Å leve i Filippi var som å bo i et Roma i miniatyr. Innbyggerne var stolt over dette. Det satte sitt preg på språk og klær. Det ligger som bakgrunn for Paulus` tale om borgerrett i himmelen.

Filippi var en viktig stasjon på Via Egnatia, den romerske militærveien som forbandt østre og vestre del av riket. Byen ble en møteplass mellom Øst og Vest. Befolkningen var sammensatt. Det var også det religiøse livet. Av jøder var det et ganske lite innslag. Her grunnlegger Paulus en menighet som kommer til å stå ham spesielt nær.

PAULUS OG FILIPPI

Paulus later til å ha vært tre ganger i Filippi.

Power Point 8 - Paulus og Filippi

- # Under den såkalte 2. misjonsreise. Det var et kort besøk, men han lyktes i å danne en livskraftig menighet.
- # Under den 3. misjonsreise. På vei syddover i Makedonia, på vei til Korint.
- # Under den 3. misjonsreise. På vei nordover etter besøket i Korint.

GUDS PLAN - PAULUS` PLAN

En eller flere av deltakerne kan lese dette:

Paulus er forvirret, og han er i tvil.

Det er andre gangen han har lagt ut på en lengre misjonsreise, denne gangen sammen med Silas og Timoteus. Men nå har han fått problemer.

Hvor skal han dra videre? De har nettopp besøkt noen av menighetene han grunnla på sin første misjonsreise. Og nå hadde han planlagt å dra til andre steder i Lilleasia. Men det var som om Gud hindret ham. Hadde Han andre planer...?

Da får Paulus et syn. En natt han ligger og sover. Han ser en europeer stå og si: «Kom over til Makedonia og hjelp oss!»

Dette ble utgangspunktet for den første kristne menigheten i Europa. I den viktige og sentralt beliggende byen Filippi. Og Paulus fikk et helt spesielt og nært forhold til nettopp denne menigheten. En menighet han for øvrig ser ut til å ha besøkt tre ganger. Det brevet han siden sendte til menigheten i Filippi, forteller klart om dette nære vennskapet.

Før vi gir oss i kast med brevet, skal vi tilbake til de dramatiske dagene da Paulus etter å ha krysset Egeerhavet, grunnla menigheten. Han opplever glede og kan registrere fremgang i misjonsarbeidet, og han møter motgang og må finne seg i å bli arrestert og satt i fengsel.

Vi er i ca. år 50 og ennå er det ikke gått 20 år siden Jesus ble korsfestet.

TEKST

Les, eller få en til å lese: Apg 16,11-40.

TANKER TIL TEKSTEN

Paulus måtte legge om sine planer fordi han ble hindret av Gud, av Guds Ånd.

Også våre planer – enten det er på det individuelle eller menighetsmessige plan – skulle være «åpne planer»; åpen for at Gud vil gripe inn og lede oss, gjerne korrigere oss. Det kan skje på grunnlag av situasjoner Gud leder oss inn i. Det kan være med utgangspunkt i personer som Gud sender i vår vei.

I stedet for å forkynne Ordet i Lille-Asia, stikker de til sjøs i Troas. **«For vi skjønte at Gud hadde kalt oss til å forkynne evangeliet der»**. Og neste dag kommer de til Neapolis, havnebyen til Filippi. De blir noen viktige og begivenhetsrike dager der.

Det var ikke noen synagoge i Filippi. Det måtte være minst 10 mannlige jøder for å opprette noe slikt. Derfor drar de til et bønnested for jødene ved elven. Her taler de til kvinnene som er der.

Her får de kontakt med den betydningsfulle kvinnen Lydia. Hun var selvstendig næringsdrivende, handlet med purpurty, og var en av dem som jødene kalte «gudfryktige». Det var personer med sympati med jødedommen, som trodde på jødernes Gud men som ennå ikke var fullt tilknyttet jødedommen; de hadde ikke konvertert.

Hun var den første som ble døpt, sammen med hele sin familie. Paulus og følget hans tok inn hos henne. Hun kom til å bli en sentral person i den nye menigheten.

Hva som skjer videre, kan vi lese om Apostlenes gjerninger i det 16. kapittel. Denne teksten er et av de såkalte «vi-stykkene» i Apostlenes gjerninger. Forfatteren Lukas, som også skrev

evangeliet, skriver her i vi-form, han er med på reisen. Han forteller om hvordan Paulus og Silas ble satt i fengsel, i det innerste fangehullet. Om hva som skjer der, om fangevokteren, om sang og bønn i fengslet. Han forteller om at fangevokteren ble døpt med alle sine. Men også om hvordan Paulus krever å bli behandlet som romersk borger, som han jo var (Apg 22,25). Og videre om at de besøker Lydia og de andre, før de drar sydover mot Tessalonika.

Og da er den første lille menighet grunnlagt i Europa, i Filippi.

Gruppesamling

Velg ut noen av de følgende spørsmålene til bruk ved gruppesamtalen.

- Spm. 1 Har du noen kommentarer eller spørsmål til det som ble sagt i innledningen?
- Spm. 2 Se på kartet i Bibelen og legg merke til hvor Paulus' 2. reise gikk.
- Spm. 3 Paulus måtte endre sine planer. Har du opplevd situasjoner i livet da du måtte legge om og forandre planer?
- Spm. 4 Hvilken rolle spiller kvinnene i deres menighet?
- Spm. 5 Filipperbrevet er kalt «Gledens brev». Hva er det som gjør deg glad? Og hvorfor?
- Spm. 6 Skriv vers 31 (Apg 16) om med dine egne ord uten å bruke ordene *tro* og *frelst*. Gå sammen to og to. La de andre etterpå få høre hva dere er kommet frem til.
- Spm. 7 I versene 14-15 hører vi at Paulus tar inn hos Lydia. Vanligvis sørget han for sitt eget underhold (1 Tess 2,9). Hvorfor tror dere at Paulus la slik vekt på ikke å ligge noen «til byrde»?
- Spm. 8 I vers 40 hører vi at Paulus og Silas etter sitt fengselsopphold satte mot i søsknene (i tidligere oversettelser «brødrene»). Hvis Paulus skulle ha kommet til din menighet for å gjøre det samme i dag hva ville han sa sagt og gjort?
- Spm. 9 På bakgrunn av tekst og samtale: Er det noe dere ønsker skal tas opp i forbønnen i kirken på søndag?

Til avslutning

Salme *Velg for eksempel blant disse forslagene fra Norsk Salmebok 2013.*

532 Guds kirkes grunnvoll ene

536 Guds menighet er jordens største under

695 Rop det ut

Bønn Lat evangeliet ha framgang, bønn nr. 216, side 1211 i Norsk Salmebok 2013.

Herrens bønn

Velsignelsen

Power Point

Se vedlegg

Del 2 – Fil 1,1-26 Det handler om å leve

Power Point 1 - Overskrift

INNLEDNING

Kurset er et bibelarbeid over Filipperbrevet. Sist snakket vi om grunnleggelsen av menigheten i Filippi, med utgangspunkt i Apostlenes gjerningers beskrivelse. Nå tar vi fatt på selve brevet.

Denne gang dreier det seg om det første kapittel, frem til vers 26. Avsnittet som starter med vers 27, går direkte over i kapittel 2, og er derfor naturlig å ta med på neste samling.

Vi har satt som en overskrift. «**Det handler om å leve**». Og vi skal blant annet få et innblikk i hva Paulus sier om hva det for ham vil si å leve.

Det er nå gått omtrent 10 år siden menigheten ble grunnlagt.

PAULUS – BREVET – MENIGHETEN

Situasjonen for Paulus

Paulus sitter i fengsel da han skriver dette brevet. I løpet av sin tjeneste som misjonær og apostel ble han fengslet flere ganger. Hvor er han nå?

Power Point 2 - Situasjonen for Paulus

- = Det kan ha vært i **Efesos**, år 54-55, se Apg 19,23 – 20,12.
- = Det kan ha vært i **Cæsarea**, kystbyen som var romersk administrasjonssentrum i Palestina, ca år 57- 59, se Apg 23,34-35.
- = Det kan ha vært i **Roma**, under varetektsoppholdet der, ca 60 – 63, se Apg 28,16-20; 30. Det er mot slutten av Paulus` to-årige fengselsopphold (ca 62-63), da han ble flyttet fra sitt private losji til keiserens borg (Apg 28,30; 28,16).

Vi møter en moden mann som har vært gjennom stormer i sin tidligere tjeneste. Han har vært i diskusjoner med religiøst konservative og ritualister i Antiokia og Galatia, moralske relativister og ekstremister i Korint, og ulike former for uheldig åndelighet i steder som Korint og Tessalonika. Vi møter en mann som er på slutten av sin livsvei, med en tro som ikke bare så vidt har overlevd, men som er modnet ved nåde og visdom.

Om brevet

Power Point 3 - Misjonsbrevet

Hele brevet kan sees som et takkebrev for økonomisk støtte (4,10-18). Han ønsker å berolige dem og fortelle om sin egen situasjon (1,12-26). Han informerer om planene han har for sine medarbeidere (1,25-26; 2,19-30). Og i tillegg oppfordrer han til fortsatt å være trofast mot evangeliet og ikke la seg villedes (1,27-2,5; 3,1-3).

Det er et misjonsbrev, misjonæren forteller om fremgang i sitt arbeid.

Det er skrevet fra et fengsel, men ånder av frimodighet og glede. En livgivende glede som setter sitt forvandlende preg på hverdagen. Men samtidig en glede som er testet, der han ser i møte en mulig dødsdom. Grunnen er at apostelen Paulus ser alt som skjer med ham i lys av Jesus Kristus. Ikke uten grunn er Filipperbrevet kalt «gledens brev». Flere ganger i dette ganske korte brevet hører vi oppfordringen: «Gled dere!». Og like ofte understrekes sammenhengen denne gleden står i. Nemlig Kristus-fellesskapet: «I Herren». «I Kristus». Det er i Herrens nærhet denne glede kan erfares.

Men Filipperbrevet er ikke bare om glede. I enda høyere grad er det et brev om disippelskap, om det å leve et liv som Jesu disippel.

Power Point 4 - Disippelskap

- = om å være underveis med ham, i etterfølgelse av ham
- = om utvikling og vekst som kristen, om de vilkår den kristne lever under
- = om lydighet, enighet og samhold i menigheten
- = om givertjeneste

Brevet har alltid hatt sin plass i kirken. Mest aktualisert har det vært i tider med nød og vansker. I personlig nød har det tjent som en oppmuntring om ikke å gi opp. Til å være glad, til å sette fellesskapet med Kristus fremst. I tider med forfølgelse har det tjent som en påminnelse om disippelskapets vilkår. (21 av NT's 27 skrifter er brev, minner vi om.)

Læremessig understrekes det viktige sider som rettferdiggjørelse gjennom troen alene og synet på Kristus. Men brevet er ikke først og fremst et læreskrift. Og når slike spørsmål tas opp, er det foranlediget av konkrete behov. Dette kan være villfarelse. Det kan være mangel på sann ydmykhet.

Det er et svært personlig brev. Ikke i noe annet brev kommer apostelen Paulus oss så nær.

Det er et viktig brev til oss. Her presenteres intet mindre enn en livsstil, en måte å leve på. Derfor er Filipperbrevet et utfordrende skrift. Det handler om å leve, om troens betydning for livet i samfunnet.

Menigheten

Vi har hørt om menighetens grunnleggelse. Utgangspunktet er Lydia og fangevokterens omvendelse og dåp. Det er den første menighet i Europa, den første hedningkristne menighet, altså bestående av personer som tidligere ikke hadde vært jøder. Av jøde-kristne menigheter utenfor Jerusalem, vet vi bare om den i Roma.

Menigheten har opplevd store vansker, blant annet av økonomisk art (4,10). Nå er de på fote igjen, og i stand til å hjelpe Paulus med gave.

Kapittel 1. Det handler om å leve

Få gjerne en av deltakerne til å lese opp det som står i rammen nedenfor.

Paulus sitter i fengsel. Sannsynligvis i Roma. Han har kontakt med en menighet som han ikke selv har grunnlagt. Men som han ikke desto mindre har hatt kontakt med. Blant annet har han sendt menigheten et langt og gjennomarbeidet læreskrift. Det vi kaller «Romerbrevet». Han kom til menigheten med båt, ført som fange fra Cæsarea til Rom. En meget strabasjøs båttur for øvrig, ifølge beskrivelsen i Apostlenes gjerninger. Vi får inntrykk av at han har sittet i fengsel en stund.

Han bor i huset han selv hadde leid seg inn i (Apg 28,30). Og han benytter tiden godt. Han forteller evangeliet til dem som besøker ham, og han skriver brev. Flere brev. Han har sendt ett til menigheten i Efesos. Det var vel helst et rundskriv beregnet på flere menigheter i Lilleasia. Han har skrevet brev til Kolosser-menigheten, og han har skrevet til rikmannen Filemon om slaven Onesimus.

Men nå gjelder det menigheten i Filippi, ti år etter at han var der og la ned grunnsteinen. Menigheten har sendt Epafroditus med en gave til ham i fengslet. Men stakkars Epafroditus er blitt syk mens han er hos Paulus og skulle ha vært en hjelp og støtte for ham. De hjemme i Filippi har fått høre om dette og synes det er utgjort at han skulle bli syk akkurat nå.

Så skriver Paulus til dem. Først og fremst for å takke for den hjelp han har fått fra menigheten, som en kvittering på gaven (4,18), og dernest for å redegjøre for hvordan det står til med ham og om de fremtidsplaner han har. Samtidig vil han både oppmuntre og advare menigheten.

Innledning

De har det ikke så helt enkelt i den livlige og sammensatte byen Filippi «midt i en vrang og villfaren slekt» (2,15). Skjønt de moralske forholdene nok var langt bedre enn tilfellet var i den noe beryktede byen Korint lenger syd. Da Paulus få år tidligere skrev til menigheten i Korint, holdt han frem menigheten i Filippi som noe av en mønstermenighet. Den besto, som antydnet, stort sett av personer som tidligere hadde vært hedninger, altså ikke-jøder.

Kanskje er det derfor at bevet ikke har noen sitater fra Det gamle testamente?

Allerede de første versene avspeiler det spesielle og nære forholdet Paulus hadde til menigheten i Filippi, som han bærer i sitt hjerte, og som han lengter etter. Så er da også dette brevet kanskje det varmeste og mest personlig av alle hans brev.

Dagens tekst leses Fil 1,1-26

Få en eller noen til å lese teksten.

EN HELHETLIG OVERSIKT

Brev i antikken. Paulus' brev. Se vedlegget.

Power Point 5 - Paulus' brev

Paulus' brev har vanligvis denne oppbygningen:

1. Hilsen	Avsender, mottaker, hilsen.
2. Takk	Ofte forbønn som angir brevets innhold.
3. Hoveddel	Selvbiografisk, formaninger, undervisning, aktuelle spørsmål, fremtidsplaner.
4. Formaning	Ofte innbakt i hoveddelen.
5. Avslutning	Hilsen, velsignelse.

Overskrifter.

I vår bibel finner vi følgende avsnitts-overskrifter: «Hilsen», «Takk og bønn», «Alt som har hendt, har tjent evangeliet».

Vers 1-2. Hilsen.

Paulus starter med en hilsen, og etter vanlig skikk presenterer han seg som avsender. Det er ikke dumt det, å gjøre dette i begynnelsen av brevet. Så slipper en å sjekke på slutten av brevet hvem det er som har skrevet det. Datidens vanlige brevinnledning var: avsender, mottaker, hilsen.

Nåde og fred er hos Paulus den vanlige hilsen i innledningen til samtlige av hans brev. Han kombinerer gresk form med et jødisk preget innhold med ønske om nåde og fred. Med disse ord nedkaller han Guds velsignelse over brevets lesere. Med nåde minner han dem om den Gud som står ved sine løfter, og lar løftene få sin oppfyllelse i Jesus Kristus. Med fred oppfordrer han dem til enhet etter som de har den samme far, Guds selv.

Vers 3-11. Takk og bønn for menigheten.

Så følger han opp med takk og bønn for menigheten.

Det er ikke alltid at han takker slik. Han gjorde det for eksempel ikke da han skrev til menigheten i Galatia, kanskje fordi han var sterkt skuffet over menigheten her. Her er det tre emner for takken.

Power Point 6 - Paulus takker

- Det første gjelder forholdet mellom Paulus og menigheten. Det berører **nåtiden**.
- Det andre gjelder filippernes aktive deltakelse i evangeliet. Det **berører fortid og nåtid**.
- Det tredje gjelder Guds makt og angår **fremtiden**. Det finnes i evangeliet en bevegelse mot tidens slutt.

Det er ikke takk i allmennhet, men en takk til Gud. Den Gud som er personlig for Paulus, den Gud han har fra barnsben har møtt i de Hellige skrifter og i den jødiske gudstjeneste. Og

som han på en spesiell måte møtte på sin vei til Damaskus, og som forandret ham. Det er den samme Gud.

Paulus har et vidt utsyn i versene 3, 4 og 6. Han takker, det gjelder fortiden. Han ber, det gjelder nåtiden. Han er trygg på, det gjelder fremtiden.

Bønnen tar ofte opp noe av hovedtemaet i brevet. Kanskje kan det sammenfattes i: **«at deres kjærlighet må bli mer og mer rik på innsikt og dømmekraft»**. Vers 9 til 11 er høydepunktet i apostelens bønn. Han ber ikke om at de skal få kjærlighet, han forutsetter at de som kristne har det. Men akkurat som troen er svak og må vokse, må også kjærligheten gjøre det. Hovedsaken her er vekst, «mer og mer». Innholdet er innsikt. Det er sammenheng mellom kjærlighet og innsikt.

Hele Filipperbrevet er i betydelig grad preget av Paulus' ønske om at menighetens kjærlighet må bli mer rik på kunnskap og all innsikt. Det vil si vekst i kristen vurdering.

Gjennom å leve i den kjærlighet Jesus har lagt ned i dem alle, skal deres forståelse av hva som er rett og feil, øke. Det er en helt ny etisk modell. Jødene sa at normen for det som er rett, finnes i loven. Men nå heter det at hva som er rett, kan en kristen avgjøre gjennom den innsikt Kristus med sin Ånd har inngitt i hver kristens indre, Rom 12,2. Det er samme prinsipp som «prøv alt og hold fast på det gode» (1 Tess 5,21). Bønnen er egentlig en oppfordring og formaning.

Vers 12-26. Det som har hendt, tjener evangeliet.

Dette avsnittet innleder hoveddelen i brevet, det han egentlig har på hjertet med brevet.

Kanskje har menigheten hørt noe om situasjonen til Paulus gjennom Epafroditus eller andre venner. Kanskje er de bekymret. Men Paulus trøster dem med å understreke at alt som har hendt med ham av vanskeligheter, egentlig bare har styrket evangeliets sak. Det er ingen desillusjonert mann som skriver i selvmedlidenhet.

Han peker på to typer fremgang. For det første har vaktene forstått at han ikke er en vanlig forbryter. Det er ikke noe politisk eller annen kriminalitet som ligger til grunn. Han er i fengsel «for Kristi skyld». Det er kjent «i hele borgen». For det andre har de kristne modnet i sin tro. De har fått større tillit til Herren, og har blitt mer frimodig når det gjelder å forkynne Ordet. Enten det skjer «av misunnelse og stridslyst», eller det skjer «av god vilje».

Paulus sitter i fengsel. Egentlig burde vel en fange synge klagesanger. Men han gjør ikke det. Selv om han altså sitter i fengsel. Sannsynligvis med foten sin lenket fast til den romerske vakt og oppasser. Dessuten har han nå en fin anledning, når han nå skal gjøre rede for sin situasjon. Men Paulus finner slett ikke grunn til bare å klage. Situasjonen er på ingen måte håpløs. Verken for ham eller evangeliet. Han har håp for fremtiden. Han ser evangeliet ha fremgang.

Den dypeste hensikt med brevet er å overføre til filipperne den samme sterke kristengleden som Paulus selv kjente seg så rik på, mens han sto for retten i Roma og fikk vitne om Kristus. Enten dommen ville føre til død eller frifinnelse.

KAPITTEL 1,1-1.26 NOEN ENKELTHETER

Paulus og Timoteus, v. 1.

Paulus presenterer seg vanligvis som apostel. Det var ikke nødvendig å henvise til denne autoritet overfor filipperne. Den var aldri betvilt i Filippi.

Timoteus var en viktig medarbeider for Paulus. Han var fra Lystra i Lilleasia, hadde en jødisk mor og en gresk far (Apg 16,1). Han nøt stor tillit fra Paulus, var med på reiser, og fikk spesielle oppdrag (Fil 2,19ff). Men hvorfor er han nevnt her? Var han en slags sekretær for Paulus? Den enkleste forklaring er kanskje at Timoteus var hos Paulus da brevet ble skrevet, og at han var kjent av filipperne.

Hellige, v. 1.

Dette er et yndlingsuttrykk for Paulus som betegnelse på de kristne. Det er overtatt fra Det gamle testamente, der det benyttes om Israel (2 Mos 19,5f). De er ikke hellige på grunn av hva de selv har gjort, men fordi Jesus døde for dem (1 Kor 15,3).

Hellig er noe som er annerledes, tatt til side, innviet til Gud, for å tjene ham. Tienden er hellig, templet er hellig, folket er hellig, skilt ut for å tilhøre ham. Alt som tilhører Gud, er hellig.

Den kristne er med utgangspunkt i dåpen viet til Gud. Legg merke til at det står «hellige i Kristus».

Tilsynsmenn og diakoner, v. 1.

Det er første gang vi møter disse betegnelsene. **Tilsynsmann** (episkopos) er i NT leder i en lokal, kristen forsamling. **Diakon** (diakonos) er en medhjelper, forkynner, evangelist, misjonær, altså noe annet og mer omfattende enn vårt «diakon» i dag. (Jf. Stefanus, Apg 6,8ff og Filip, Apg 8,4ff).

Glede, v. 4.

Det er første gang vi møter ordet «glede» i dette gledens brev. Det går igjen i hele brevet. 1,18. 25; 2,2. 17. 18. 28. 29; 3,1; 4,1. 10. Se det som tidligere sagt om gledens brev. Hemmeligheten er «i Herren» eller «i Kristus».

Del med meg i evangeliet, v. 5.

Paulus takker for at de var med i arbeidet for evangeliet. Det inkluderer økonomiske bidrag. Paulus la vekt på ikke å ta imot gaver fra menigheten. Han ville stå fritt. Ingen skulle få anklage og beskyldte ham for å søke egen vinning. Han hadde et spesielt forhold til menigheten i Filippi. De var den eneste menighet som fikk gi ham gave.

Koinonia er et favorittord hos Paulus, det betyr fellesskap eller delaktighet.

Evangeliet, v. 5.

Evangelium betyr «godt budskap». Ordet var svært vanlig hos Paulus. I Filipperbrevet forekommer det 9 ganger. I profangresk betød det budskap om en seier, eller belønning for et slikt budskap. Hos Paulus er det budskapet om Guds frelsesverk i Jesus Kristus, oppfyllelsen av Guds løfter gjennom profetene (Rom 1,1ff). I NT er det alltid et muntlig budskap. Skikken med å kalle et skrift/en bok for evangelium, oppsto først hos kirkefedrene på 100-tallet.

... begynte sin gode gjerning, v. 6.

Power Point 7 - Begynnelse. Fullførelse

«Og jeg er trygg på at han som begynte sin gode gjerning i dere, skal fullføre den – helt til Jesu Kristi dag.»

Det er tale om Jesus hele veien. Han begynte den gode gjerning blant dem. Han skal fullføre den. Legg merke til flertall «dere». Det er kollektivt tenkt – menigheten – vi tenker så ofte individuelt. Filipperbrevet preges av dynamikk, av utvikling og vekst.

Jesu Kristi dag, v. 6.

Bak denne formuleringen klinger det gammeltestamentlige «Herrens dag». Hos profetene er det både dommens og frelsens dag. Med «Jesu Kristi dag» tenkes på Jesu ankomst ved tidenes slutt. Det er et dobbelt innhold. Han kommer til dom og til frelse.

Å leve er for meg Kristus, v. 21.

Paulus er fengslet, han ser faktum i øynene. Når han nå skriver om fortid, om fremtid, og om nåtid, så er døden en mulighet. Han understreker igjen at kristendom dreier seg om Jesus.

- = Begynnelsen var møtet med Jesus utenfor Damaskus.
- = Fortsettelsen er at han har levd med Jesus hver dag.
- = Avslutningen på livet er håpet om å være sammen med Jesus i evighet.

Hans fremtid er uavklart, men han understreker: **«Å leve er for meg Kristus, og å dø er en vinning.»** Han står på en måte på valg om hva han skal håpe på. Han trekkes til begge sider. Men å bli i live er det beste «for deres skyld». Det gir inspirasjon og drivkraft i livet. Gud har gitt ham en oppgave, et arbeid som bærer frukt.

Menigheten i Filippi har vært sterkt engasjert i forløpet av rettsaken mot Paulus. Han forteller her ikke så mye om seg selv, han er mest opptatt av hva prosessen har betydd for evangeliets sak i hovedstaden. Og han ser fremover, legger planer.

Jesus er livet, også for oss, og han er veien og sannheten. Det handler om å leve. I Johannesprologen leser vi om Ordet, Jesus: **«I ham, var liv, og livet var menneskenes lys.»** (Joh 1,4).

Gruppesamling

Velg ut noen av de følgende spørsmålene til bruk ved gruppesamtalen.

- Spm. 1 Har du noen kommentarer eller spørsmål til det som ble sagt i innledningen?
- Spm. 2 Uttrykket «i Kristus» eller «i Herren» er et hoveduttrykk hos Paulus. Det kan benyttes med noe ulikt innhold og betydning. Hva tror dere Paulus har ment med «i Kristus» i vers 1?
- Spm. 3 Paulus sitter i fengsel og skriver om *glede*. Hva mener du om følgende utsagn: «Tider med de største vanskeligheter, er også tider med de største gleder.»
- Spm. 4 Versene 3-8 forteller noe om forholdet mellom Paulus og filipperne. Hvilket ord vil du trekke frem for å beskrive dette forholdet? Tenk først litt hver for dere.
- Spm. 5 En 19-åring som hadde hatt en såkalt «nær-døden-opplevelse», forteller følgende: «Jeg lå i sengen. Mor bøyde seg over meg og sa beveget: -Du er kommet over på vår side igjen. -Du skal få leve! Da det gikk opp for meg, begynte tårene å renne. Jeg ville ikke leve. Jeg hadde hatt det så vidunderlig.» Er det galt å ønske seg å dø? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Spm. 6 Gud fullfører den gode gjerning i oss. Hvilken praktisk betydning får det for livet som kristen?
- Spm. 7 Har du opplevd at Gud har grepet direkte inn i ditt liv?
- Spm. 8 På bakgrunn av tekst og samtale: Er det noe dere ønsker skal tas opp i forbønnen i kirken på søndag?

Til avslutning

Salme *Velg for eksempel blant disse forslagene fra Norsk Salmebok 2013.*

- 344 O Jesus, åpne du mitt øye
354 O Jesus, du som fyller alt i alle
399 O Jesus Krist, jeg flyr til deg
413 Din, o Jesus, din å være
422 Jesus, det eneste

Bønn Et takknemlig hjerte, bønn nr. 95, side 1167 i Norsk Salmebok 2013.
Takk for livet, bønn nr. 97, side 1168.

Herrens bønn

Velsignelse

Gudstjenesten

Prekentekest Fil 1,3-11.

Får du noen ideer ut fra arbeidet med Filipperebrevet denne kurskvelden som kan bringes inn i gudstjenesten?

Power Point

Se vedlegg

Del 3 – Fil 1,27-2,30 Som stjerner på nattehimmelen, Kristi Sinnelag

Power Point 1

Innledning, fellessamling

I rammen

Få en av deltakerne til å lese «I rammen».

Paulus har henvendt seg til menigheten med **hilsen, med takk og med bønn**. Han har gjort rede for hvordan han har det, og om hvordan han ser på fremtiden. Han håper på å slippe fri fra fengslet og få komme til dem med hjelp til «fremgang og glede i troen» (Fil 1,25).

Så kommer han med **formaning**er til menigheten. Hva er det Paulus tar opp? Han snakker om enhet, om ydmykhet, om Jesu eksempel og om fasthet.

Den kristne lever med ansiktet **vendt mot Jesu Kristi dag**. Det stilles høye krav til den kristne i denne situasjonen. Risikoen for at man skal miste det man har, er stor. Risikoen for å svikte er der alltid. Og hva med prøven på den siste dag? – Men gled dere likevel, for Gud er virksom midt i dette.

Paulus skriver også om **to trofaste medarbeidere**. Han anbefaler dem, Timoteus som de kjenner fra grunnleggelsen av menigheten, og Epafroditus som de selv har sendt med gave til den fengslede Paulus.

Det er formaningene om **enhet** som er det bærende i avsnittet. Den gang som nå kunne det være mange meninger og stor uenighet i menigheten. Uenighet er ingen moderne oppfinnelse. Teksten vitner om en person med autoritet og organisasjonstalent. Oppholdet i fengslet har ikke gjort ham handlingslammet.

Dagens tekst leses Fil 1,27-2,30

Få noen til å lese teksten. Kanskje alle med, vers for vers.

Power Point 2 - Tegning

TIL HELHETEN – EN OVERSIKT

Overskrifter

Avsnittet er i vår Bibel delt med to avsnittsoverskrifter: «Kjemp for evangeliet med Kristi sinnelag» og «Timoteus og Epafroditus, to trofaste medarbeidere».

1,27-2,18 Kjemp for evangeliet med Kristi sinnelag.

Etter innledningen kommer Paulus med formaninger til menigheten. Selv om han takker og roser, ser han dette som nødvendig. Først et formanende avsnitt som varer helt frem til 2,18, nesten en fjerdedel av brevet. Hos oss – i vår bibel – har det altså fått overskriften:

Kjemp for evangeliet med Kristi sinnelag.

Power Point 3 - Kjemp

- = Han oppfordrer til **enhet** – fasthet i lidelsen, om å leve Kristi evangelium verdig, 1,27-30.
- = Han oppfordrer til **ydmynhet**, om å leve etter Kristi forbilde, 2,1-11.
- = Han oppfordrer til **fasthet**, om å arbeide på deres frelse, 2,12-18.

«Formaninger», det er de avsnittene der de kristne oppfordres til å leve i samsvar med sin tro: «Bli den du er!». Formaninger bygger på det de kristne er og har i Kristus. Ikke for å bli kristen, men fordi de er kristne.

Formaningene har større plass her enn i for eksempel Romerbrevet og Galaterbrevet. Kanskje henger det sammen med Paulus' personlige forhold til menigheten, hans følelser for dem, og naturligvis med brevets siktemål: Han vil oppmuntre, trøste og gi støtte til de kristne i Filippi.

Som nevnt er det formaning om enhet som er det bærende i avsnittet. Paulus ønsker å «**få høre at dere står sammen i én ånd, kjemper med ett sinn for troen på evangeliet**» (v. 27). Han advarer mot uenigheten. Det var stor risiko for splittelse og frafall. Den gang som nå kunne det være mange meninger og stor uenighet i menigheten.

I avisen sto det å lese at «*uenighet og meningsbryting er ikke ukristelig, selv om det kan være slitsomt og vanskelig*». Det kan være tegn på liv, og vi kan vokse på det, sies det. Og det kan jo være riktig, men vi skal ikke på en teoretisk måte romantisere det hele. Mange ganger kan uenighet være trist og leit, og føre til mange uheldige konsekvenser.

Og i alle fall formaner vi til å være det vi er. Enheten er både en gave og en oppgave.

Power Point 4

- = «**For med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp**», skriver Paulus til korinterne (1 Kor 12,13).
- = I Efeserbrevet heter det om menigheten «**én kropp, én Ånd, slik fikk dere ett håp da dere ble kalt, én Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Far**» (Ef 4,5-6a).
- = Og hos Johannes, i det som er KFUMs motto og har vært svært sentralt i felleskirkeleg/økumenisk arbeid, heter det: «**Må de alle være ett**» (Joh 17,21).

Siste del av formaning (v 12-18) dreier seg om indre og ytre fasthet. Som nevnt i det vi leste tidligere i dag: Den kristne lever med ansiktet vendt mot Jesu Kristi dag. Det stilles høye krav til den kristne i denne situasjonen. Risikoen for at man skal miste det man har, er stor. Risikoen for å svikte er der alltid. Men gled dere likevel, for Gud er virksom midt i dette. Og vi sier inn i vår situasjon i dag: Midt i det ufullkomne, midt i det vi skulle ønske annerledes og

bedre i våre menigheter, virker Gud med sin Ånd. Vi har en skatt, om den enn er i leirkar (leirkrukker) (2 Kor 4,1ff).

2,19-30 Timoteus og Epafroditus, to trofaste medarbeidere

På slutten av vår tekst i dag anbefaler Paulus to gode medarbeidere.

Timoteus, som de kjenner fra grunnleggelsen av menigheten. **«Jeg har ingen som ham»**. Epafroditus, som de selv har sendt med gave til den fengslede Paulus. Og som har brakt nytt hjemmefra. Men som altså er blitt syk, og som lengter hjem, men som også har satt livet på spill på grunn av hjelpen til Paulus. **«Min bror, medarbeider og stridskamerat.»** Han ber om at de må ta godt imot ham. Det kan dra ut med Timoteus, men Epafroditus sendes umiddelbart, han har vært alvorlig syk, ja, døden nær.

Paulus har oppfordret menigheten til å leve som kristne uavhengig om han selv var til stede. Men nå sender han fra fengslet de to medarbeiderne til dem. Samtidig som han er trygg på at han snart skal komme selv. Paulus vil vite hvordan det står til med vennene i Filippi. Epafroditus vender tilbake med det brevet som vi i dag kaller **Filipperbrevet**.

Avsnittet her vitner om en person med autoritet og organisasjonstalent. Oppholdet i fengslet har langt fra gjort ham handlingslammet. Det er vanlig at Paulus redegjør for sine og andres reiseplaner. Det han skriver, vitner om planer for fornyet fellesskap, det vitner om Paulus` kontakt med menigheten.

TIL ENKELTHETER I TEKSTEN

Et liv som er Kristi evangelium verdig, 1,27

Paulus uttrykker rettesnoren for hvordan de kristne skal leve, på forskjellige måter:

Power Point 5

=	«et liv som er verdig det kall dere har fått».	Ef 4,1
=	«et liv som er Herren verdig»	Kol 1,10
=	«et liv verdig for Gud»	1 Tess 2,12
=	«et liv som er Kristi evangelium verdig»	Fil 1,27

«Kristi evangelium» er både evangeliet om og fra Kristus.

Temaet for det følgende avsnitt angis i å **leve verdig evangeliet**. Det er sammenheng mellom troen på evangeliet og det livet den kristne skal leve. Det skjer i overensstemmelse med den standard og mål som er gitt i evangeliet. De har lagt sitt gamle liv bak seg, og skal leve på en ny måte. Tidligere var den høyeste normen deres egne tanker og vilje. Nå er det evangeliet fra Kristus og om Kristus som angir livsinnstillingen. Evangeliet, den kristne tro, forplikter. Skillet mellom kristne og ikke-kristne skal merkes. Det var ikke lett for dem som nylig var blitt kristne, å se hva dette innebar i det hverdagslige livet.

Apostelen vet at de er bundet til ham, og gjerne vil gjøre ham til lags. Men de skal ikke være ansvarlig overfor Paulus, men overfor Gud.

Paulus bruker ikke det ordet han vanligvis bruker om å føre et vanlig dagligliv, *peripatein*, vandre omkring. (Sml. den filosofiske retningen peripatetikerne, som diskuterte og samtalte mens de vandret omkring i Lyceum, et tempel for Apollos Lyceus). Han bruker ordet *politeuesthe*, å være borger (av polis, by). Det kan ha sammenheng med byen Filippi som var romersk. Paulus skriver antageligvis brevet fra Roma. Det er som Paulus sier: «Uansett hvor dere bor, må dere føre et liv som er verdig en borger av Guds rike». De skal være «verdige borgere av evangeliet».

Finnes det en «kristen livsstil». Bjørn Eidsvåg synger om «kristen holdning» (Album: Inn for landing, 1976. Sang: Kristen livsstil). Tidligere var det klarere med hensyn til hva som var rett og hva som var galt, kristent vurdert. I dag er mangfoldet tydelig. Se hva Paulus skriver til korinterne: **«Jeg har lov til alt, men ikke alt tjener til det gode. Jeg har lov til alt, men jeg skal ikke la noe få makt over meg.»** (1 Kor 6,12). Om det enn er vanskelig å være helt konkret, så er det en sammenheng mellom troen og livet. Vi utfordres til et ansvarlig liv, preget av Gud ved hans Ånd. Men ikke minst når det gjelder i forholdet til andre skal vi være sene til å dømme, dommen hører Gud til (Matt 7,1-5).

Power Point 6 - Kjærligheten

Kjærligheten er vår rettesnor, men den må ikke forstås slik at det blir en unnskyldning for at alt er tillatt. «Jeg har lov til alt, men ikke alt tjener til det gode. Jeg har lov til alt, men ikke alt bygger opp (1 Kor 10,23). Vi tar med oss fra «Kjærlighetens kapittel» i første Korinterbrev (kap 13,13): **«Så blir de stående, disse tre: tro, håp og kjærlighet. Men størst blant dem er kjærligheten».**

Kjærligheten er noe stort og sentralt. Paulus snakker om troen som viser seg i kjærlighet (Gal 5,6). Uenighet i menigheten er en virkelig fare. Faren kan være selvheldelse, at man arbeider for seg selv, ikke for Jesu Kristi sak. Faren kan være jaget etter personlig prestisje, som for mange kan være en større fare enn rikdom. Jaget etter å være kjendis, være rådspurt, beundret og aktet. Faren kan være selvopptatthet, at man ser livet som en konkurranse, og de andre som fiender eller konkurrenter. (I motsetning til den nepalske hilsen: namastè, «Jeg ser Guds bilde i deg».)

Står sammen i én Ånd, vers 1,27.

Enhet er det som for Paulus binder det hele sammen. Enhet er et av det kristne livets største og viktigste kjennetegn. Alle kristne er forent i kall og oppdrag.

Denne ytre enheten fører til felles kamp for evangeliet og uredhet i møte med motstanderne av de kristne. Paulus vil gjerne høre at de kjemper med ett sinn for troen på evangeliet. Troen har sitt utspring og sitt innhold fra evangeliet.

Det var ikke så enkelt for menigheten. Den kristne troen måtte fremstå som et alternativ for dem som ikke trodde. Misjonsoppdraget må ikke forfeiles på grunn av indre splittelse. Kampen både for Paulus og filipperne var å forkynne og å forsvare, proklamere og lide.

... den nåde ikke bare å tro på ham, men også å lide for ham, 1,29.

Ordet «nåde» er kommet inn i den nyeste oversettelsen. Tidligere sto det «gave». Troen beskrevet som gave. Men innholdet er det samme. Nåde heter på latin *gratia*. Det henger sammen med ordet gratis. Troen er en gave, ikke en prestasjon. Det er ikke noe vi finner i oss selv, den er gitt oss, av Gud, ved hans Hellige Ånd, i møte med evangeliet, Ordet, som er Kristus.

Sammenlikn med Ef 2,8-9: **«For av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave.»**

Men er lidelsen en nåde, en gave? Det kan være at dette er et svar på spørsmål rettet til ham fra menigheten. Kan det være verdt denne lidelsen å være kristen? Paulus sier at den ikke bare er verdt det, men det er slik det skal være. Så blir forfølgelsen en del av forkynnelsen. Når forfølgerne ser frimodigheten selv i møte med lidelse og død, vekker det nysgjerrighet, spørsmål og undring.

Den kristne frimodighet blir en utfordring. Og for dem som allerede er kristne, blir det en påminnelse om den endelige frelse som venter alle Guds barn. Lidelsen og døden blir bare stadier på veien mot det fullkomne fellesskapet med Herren. Derfor skal de holde ut. Han sier det for å oppmuntre filipperne og tydeliggjøre hans egen lidelse. Han påpeker at lidelsen er fra Gud. Ikke bare kommer den fra Gud. Til tro hører lidelsen. Det peker mot martyriet.

Det gjelder ikke bare filipperne, men også han de setter så høyt. Som nå sitter i fengslet og går en usikker tid i møte. De skal leve verdig evangeliet, ikke unndra seg de vansker og den kamp det innebærer å leve som kristen. I stedet skal de stå forent i forfølgelse og misjon. Som Paulus og filipperne er forent med hverandre i lidelsen for Kristi skyld.

Treenighet?, 2,1.

Mange finner en henvisning til den treenige Gud i det første verset i kapittel 2. Når vi tenker på utsagnet «Gud er kjærlighet» i vår Bibel, 1 Joh 4,8.

Power Point 7 - Treenighet

Om det da er

- Trøst i Kristus
- Oppmuntring i kjærligheten
- Fellesskap i Ånden.

Også andre steder i Det nye testamente finner vi henvisning til den treenige Gud:

= Matt 28,19 **«Døp dem til Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn.»**

- = 2 Kor 13,13 **«Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle!»**
- = Ef 4,4-6 **«én kropp, én Ånd, slik dere fikk ett håp da dere ble kalt, én Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Far, han som er over alle og gjennom alle og i alle.»**
- = 1 Kor 12,4-6 **«Det er forskjellige nådegaver, men Ånden er den samme. Det er forskjellige tjenester, men Herren er den samme. Det er forskjellige kraftige virkninger, men Gud er den samme.»**

Om å være ydmyk. Kristi sinnelag, 2,2b-11.

Paulus viser til ydmykhet. Jeg vet ikke om dette ordet i dag har en god klang hos folk flest. I Det gamle testamente hadde begrepet en positiv klang som en beskrivelse av menneskets rette forhold til Gud. I den greske verden var ydmykhet slett ingen dyd. Det ble forbundet med negativ underdanighet.

Men la oss forsøke å gripe noe av det Paulus mener. Han bruker som eksempel det som vi kjenner som «Kristus-hymnen», 2,6-11.

Les eller få lest denne teksten.

Det er vanlig å betrakte dette avsnittet som en hymne, en lovsang, som er benyttet av Paulus, men ikke skrevet av ham. Det har vært antatt at den muligens går tilbake til den første menighet i Jerusalem, og følgelig er en av de aller eldste lovsanger til Jesu som vi kjenner til. Andre antar at den har bakgrunn i den greske, hellenistiske kristenhet. Atter andre antar en kombinasjon der hensikten har vært ut fra jødisk tankeverden å formidle evangeliet til den hellenistiske verden.

Noen mener det er rimelig å anse Paulus som forfatter. Vi vet at han er kjent i Det gamle testamente, at han kunne formulere seg poetisk, og at han som teolog hadde et bredt register å spille på.

Det er ikke enighet om at det er en hymne. Kommentarene sier i en sum: Det er et avsnitt som nok adskiller seg fra konteksten/sammenhengen med hensyn til stil, men den kan neppe i nåværende sammenheng i strikt forstand kalles en hymne. Den kan sies å ha en gammeltestamentlig bakgrunn, og ligger da nærmest sungen om «Herrens lidende tjener» i Jes 53 (Jes 52,13-53,12). Det henvises til begreper som bytte/rov, at han frivillig utleverer seg/gir avkall på storhet, tjener, slave, ydmykhet, lydig til døden, opphøyelse.

Innholdsmessig har avsnittet mange paralleller i Det nye testamente. Det er nær beslektet med tanker i Johannes, især Johannes 13, der Jesus vasker disiplenes føtter. Likeledes Marias lovsang (Luk 1,46-55, men også Hannas lovsang fra GT (1 Sam 2,1-10). Avsnittet forener ydmykhet, tjenerskikkelsen, alles tilbedelse, navnet, opphøyelsen. Felles er ydmykhet som leder til opphøyelse. Sammenlikn med Hebr 1,3f og 12,2f. Det er og flere linjer til uttrykk i

Paulus` brev. Se henvisningene nederst på siden i Bibelen. (Rom 8,3; 2 Kor 8,9; Ef 1,21; Rom 14,11; Rom 10,9; 1 Kor 12,3).

Det er sagt at ikke noe avsnitt i Det nye testamente på en så klar måte skildrer Jesus både som sann Gud og som sant menneske. Her benytter Paulus «hymnen» som et eksempel. Vi kunne kanskje si som kraftkilde og forbilde for det kristne liv. Innholdet kan sammenfattes i ordet ydmykhet. Hele Jesu liv er preget av ydmykhet, og så skal også de kristnes liv preges av det samme.

Hymnen omtaler tre sider ved Jesus

Power Point 8 - Kristus-hymnen

1. Hans **preeksistens**, at Jesus fra evighet var hos Gud Fader før han kom til jorden og ble menneske.
2. Hans **fornedrelse**.
3. Hans **opphøyelse**.

Jesus er sann Gud fra evighet av. Men han ga frivillig avkall på å være Gud lik. Det har til alle tider vært diskutert hva Jesus ga avkall på. Vi kommer ikke til et fullt dekkende svar. Men må bare si at Jesus var sann Gud og sant menneske. Ikke halvt Gud og halvt menneske. Men det antydes noe når det står om den siste dag: «Men den dagen og timen kjenner ingen, ikke englene i himmelen og heller ikke Sønnen, bare Faderen».

Han ble opphøyet, fikk allmakt. Det er snakk om «fullmakt» som i Matt 28, **«Jeg har fått all makt.»** Eller som det stod i tidligere oversettelser: **«Meg er gitt all makt.»** (Matt 28,18).

Hensikten med Jesu oppgave/tjeneste er ikke egen fortjeneste. Hensikten formuleres slik i v.11 **«til Gud Faders ære!»**. (PP 8)

Der Adam og Eva ønsket å gripe anledningen til å bli Gud lik, insisterte ikke Jesus på å være Gud lik. Han var forberedt på å gi opp alt og bli en tjener. Han var lydige til døden. Han ønsket ikke å herske, men å tjene. Målsetningen er at en gang skal hver tunge bekjenne: **«Jesus Kristus er Herre»**. Han har navnet over alle navn, han – og ikke keiseren – er kyrios, Herre. Dette er den første kristne bekjennelse. Så enkel, så omfattende. (1 Kor 12,3). (PP 8)

Og vi kan diskutere hva ydmykhet betyr for oss i dag. I forhold til Gud og i forhold til medmennesker.

Å være ydmyk er ikke en form for selvutslettelse. Vi må gripe og fastholde det store ved mennesket. Som skapt i Guds bilde (1 Mos 1,27). Det er forskjell på å erkjenne synd og å se ned på seg selv, rakke ned på seg selv. Det siste er forakt for Guds gode skaperverk.

I understrekningen av ydmykhet, av at alt er avhengig av Gud, av at vi ikke kan gjøre noe selv, kan vi gå i vår egen felle, hvis vi blir «verdensmester i ydmykhet». Men vi søker en sann ydmykhet, der vi samtidig ser det store ved mennesket som skapt i Guds bilde (1 Mos 1,27).

Som tidligere antydnet: Synet på vår neste kan inspireres og veiledes av den nepalske hilsen, «Namastè», «jeg ser Guds bilde i deg». Ikke som en konkurrent og motstander, men som Guds medskapning.

Arbeid på deres egen frelse, 2,12.

Power Point 9 - Vårt forhold til frelsen

Kanskje er dette et vanskelig ord, ikke minst for en lutheraner som så sterkt understreker rettferdiggjørelse av tro alene, uten gjerninger. Kanskje problemet ikke er så stort når vi forstår at Paulus ikke resonnerer dogmatisk, men praktisk ut fra brevmottakernes situasjon.

Og da må vi først understreke at vi kanskje har isolert dette ordet til det individuelle plan. Det virker som om Paulus også tenker korporativt, at han har hele menigheten og dens situasjon for øye. Midt i sin minoritetssituasjon og lidelse er det viktigste å tenke på den dag da deres frelse skal fullbyrdes. De lever i spenningsfeltet mellom det gamle hedenske livet og det nye kristne livet som når fullkommenhet på Kristi dag. Dette arbeid skal ikke skje i egen kraft, men i lydighet og avhengighet av Gud. Det gjelder å stå fast i sin tro. Det gjelder å følge Jesu eksempel, da skal det bli seier til slutt.

Mønsteret lydighet, ydmykhet og opphøyelse gjelder ikke bare Jesus, men i høy grad også de kristne. *(Se fotnoten til vers 12 i Bibelen av 2011).*

Han ser menighetens situasjon for seg, og han snakker om hvordan de skal leve. Som kristne. Han vil at de som menighet og som kristne ikke må stoppe på halvveien. Ordene har med fullførelse å gjøre. Men så dreier det hele seg om den Gud vi møter i Jesus Kristus.

Han henviser til at det er Gud som står bak filippernes vilje og handling. **For det er Gud som er virksom i dere, så dere både vil og gjør det som er etter Guds gode vilje (v13).** Det finnes en indre sammenheng mellom Guds vilje og gjerning og filippernes vilje og gjerning. Den samme indre sammenheng som når Johannes snakker om vintreet og grenene. (PP 9)

Vi slår fast at frelsen er av Gud.

Power Point 10 - Frelsen avhengig av Gud

1. For det første er det Gud som virker i oss ønsket om å bli frelst. Det er en sannhet i det som Augustin sier: «Vårt hjerte er urolig inntil det finner hvile i deg.»
2. For det andre er fortsettelsen av denne prosessen avhengig av ham. Uten ham er det ingen fremgang.
3. For det tredje er avslutningen av frelsesgjerningen avhengig av Gud.

Vi blir ikke frelst ved egne anstrengelser. Det hele bygger på Gud, hans godhet, hans nåde, hans gave. Men gaven blir ikke gave før vi tar imot. Det er ingen frelse uten Gud, men det som Gud tilbyr, oppfordres vi til å ta imot. Det er aldri Gud som nekter oss frelse. Det er

alltid vi mennesker som kan nekte må ta imot den. Livet er ment å være en reaksjon i takknemlighet på det Gud gir. I erkjennelse av vår utilstrekkelighet. Gud vil at alle skal bli frelst, og lære sannheten å kjenne (1 Tim 2,4).

Den paulinske formanings tanke gjennomsyrrer det hele: Bli det dere er, for Gud har gjort dere til det dere er. Og målet for alt er at Guds vilje skal skje. Og da gjelder det å oppdage denne vilje i sine egne liv og i sin situasjon.

Men de kan være overbevist om én sak: Guds vilje er at de skal bli frelst. Så må de også leve slik at det blir virkelig den dag da Herren kommer.

Guds barn uten feil, 2,15.

Legg merke til verbets form her. Det er mer en konstatering enn en oppfordring. **«Dere stråler blant dem som stjerner på nattehimmelen.»** Det virker som en parallell til Bergprekenens: *«Dere er jordens salt»*. *«Dere er verdens lys»*.

Før lød oversettelsen her: «Dere skinner blant dem som lys i verden». Nå understrekes det at de kristne ved sin livsførsel stråler blant hedningene «som stjerner på nattehimmelen» - slik som Gud har festet lyslegemene på himmelhvelvingen til å lyse over en mørk jord (se 1 Mos 1,14-18).

Offer og glede, v 16-18.

Selv om Paulus skulle ofres mens han gjorde sin altertjeneste, altså skulle lide martyrdøden mens han utførte sitt kall, så ville Paulus bare glede seg. Og filipperne må i så fall glede seg sammen med ham. Vi husker på at rettsaken hans ennå ikke er avgjort. Ennå er det mulighet for dødsdom, selv om han regner med frifinnelse (se 1,25).

KONKLUSJON

Her ender Paulus` lange formaning, det avsnitt som i vår Bibel har fått overskriften: **Kjemp for evangeliet med Kristi sinnelag.** (PP 10)

Gruppesamling

Velg ut noen av de følgende spørsmålene til bruk ved gruppesamtalen.

- Spm. 1 Har du noen umiddelbare spørsmål og kommentarer til det som er sagt i innledningen?
- Spm. 2 Hva forbinder du med ordet «ydmykhet», noe positivt eller noe negativt?
- Spm. 3 Hva forbinder du med ordet «formane»?
- Spm. 4 Hva ligger i bekjennelsen «Jesus Kristus er Herre»?

- Spm. 5 På hvilken måte kan troen sies å være en gave?
 - og lidelsen?
 - Er lidelse alltid et tegn på at alt står bra til med kristenlivet?
- Spm. 6 Hva legger du i uttrykket «leve evangeliet verdig»?
 - Skal det kunne sees «utenpå» hvem som er kristen og hvem som ikke er det? Hva er i så fall forskjellen?
- Spm. 7 Hva er forholdet mellom enhet og enighet? Hvordan er situasjonen i deres menighet?
 - Det hevdes at kirken er et trosfellesskap og ikke et meningsfellesskap. Er dette en dekkende beskrivelse av menigheten?
- Spm. 8 Hva er det i dette avsnittet som gir den kristne grunn til glede. Tenk først hver for dere. Del så med de andre.
- Spm. 9 På bakgrunn av tekst og samtale: Er det noe dere ønsker skal tas opp i forbønnen i kirken på søndag?

Til avslutning

Veksellesning

Power Point 12 - Kristus-hymnen

Del inn i to grupper og les (kanskje to ganger):

Leder: La det samme sinnelag være i dere som også var i Kristus Jesus!

Gruppe 1: Han var i Guds skikkelse

Gruppe 2: og så det ikke som et rov å være Gud lik,

Gruppe 1: men ga avkall på sitt eget,

Gruppe 2: tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik.

Gruppe 1: Da han sto fram som menneske,

Gruppe 2: fornedret han seg selv og ble lydig til døden, ja, døden på korset.

Gruppe 1: Derfor har også Gud opphøyd ham til det høyeste

Gruppe 2: og gitt ham navnet over alle navn.

Gruppe 1: I Jesu navn skal derfor hvert kne bøye seg

Gruppe 2: i himmelen, på jorden og under jorden,

Alle: og hver tunge skal bekjenne

at Jesus Kristus er Herre.
Til Gud Faders ære!

Salme *Velg for eksempel blant disse forslagene fra Norsk Salmebok 2013.*
358 För att du inte
422 Jesus, det eneste
531 Én Gud og alles Fader

Herrens bønn
Velsignelse

Power Point

Se vedlegg.

Gudstjenesten

Prekentekest Fil 2,12-16a.
Kanskje benytte Kristushymnen som veksellesning.
Vitnesbyrd om sann ydmykhet.

Del 4 – Fil 3,1-21 Om å være underveis

Power Point 1 – Om å være underveis

Innledning, fellessamling

I rammen

Få en av deltakerne til å lese «I rammen».

Paulus kjenner seg misforstått og truet. Noen misjonærer har ankommet Filippermenigheten. Og deres virksomhet er en trussel både overfor Paulus som apostel og lærer, og Paulus` egen utvikling som kristen.

Paulus har fortalt om den situasjon han befinner seg i. Han har formant til et liv i Kristi etterfølgelse. Og han har gjort rede for planene til to av sine medarbeidere. Det som binder sammen og markerer overgangen til vår tekst i dag, er den sterke formaning mot vranglære.

I dag redegjør han for sin egen utvikling i spørsmål som har med troen å gjøre. Han gjør det på en måte som kanskje er foranlediget av motstandernes spørsmål: «Hvem tror han egentlig han er, han Paulus? Tror han at han er fullkommen?»

Men Paulus vet hva troen hans henger på og har som fundament. Og han vet at noe har hendt i hans liv som har snudd ting opp ned, gjort svart til hvitt.

Dagens tekst leses Fil 3,1-21

Få noen til å lese teksten.

TIL HELHETEN – EN OVERSIKT

Power Point 2 - Til helheten
(PP 2)

Vi merker en brå overgang i brevet nå ved starten av kapittel 3. Vi merker det i **innhold**, vi merker det i **stil og språk**. Det går fra en vennlig tone til en skarp tone i dette avsnittet som varer helt til 4,1. Vers 2 markerer dette sterkt: **«Hold øye med hundene...de onde arbeidere...dem som skamskjærer seg.»** Han er skarp i tonen fordi dem han advarer mot, angriper selve grunnlaget i hans undervisning og forkynnelse. (PP 2)

Når Paulus etter å ha anbefalt Timoteus og Epafroditus og tar opp en ny tråd, så gjør han det i formanings form. Han advarer mot vranglærere og fremstiller grunnen for den sanne rettferdighet. (PP 2)

Vi er ikke så opptatt av dette med vranglære i dag. Ikke så opptatt av dogmatiske spørsmål. Folk synes mer opptatt av det som «funker». Man ser ikke de store forskjeller mellom kirkesamfunn. Det kan være en positiv økumenisk tendens, men det er viktig å vite hva vår egen kirke står for.

(PP 2)

Og vi må se at å arbeide med disse spørsmål er noe langt mer enn en intellektuell lek. Det dreier seg ikke bare om teori og hjerne. Disse spørsmålene har og med sjelesorg, tro og liv å gjøre, for tid og evighet. Slik det også var for Martin Luther. Her dreier det seg om viktige forhold i kristentroen, hva bygger vi den på, hva er grunnlaget? Ja, hvordan bli og hvordan leve seg kristen? Det handler fortsatt om å leve.

Kapittelet har to avsnitt som i vår bibel har fått overskriftene:

(PP 2)

Å vinne Kristus, vers 1 til 11 og
Fram mot målet, vers 12 til 21.

Power Point 3

I første avsnitt fremgår det at Paulus nok er stolt av sin bakgrunn. Han holder frem både sine og sitt folks religiøse fortrinn. Men dette er noe som ikke «holder». Han sier noe om hva «den sanne rettferdighet» består i.

(PP 3)

Det er en spennvidde i teksten, mellom fortiden, dagen i dag og tiden som kommer. Paulus er dypt engasjert i det han skriver. Han har hatt et møte utenfor Damaskus som har satt alt på hodet, som har gjort pluss til minus.

(PP 3)

«Tror han Paulus at han er fullkommen?» Paulus forutsetter i neste avsnitt motstandernes reaksjon og vil forsvare seg mot deres tenkte anklage. Og han hadde jo sagt at hans rettferdighet var Jesu rettferdighet, var en gave fra Gud.

Men ellers var det også sannsynlig at nettopp dette med fullkommenhet var et virkelig problem i Filippermenigheten. Noen trodde de var fullkomne. Frelsen var allerede vunnet. De hadde i realiteten nådd målet.

(PP 3)

Paulus viser på en dristig måte at de som virkelig er «fullkommen», modne, i sin tro, det er de som har samme innstilling til fremtiden som han. Han vil forhindre at noen tar frelsen «på forskudd» og henfaller til falsk sikkerhet.

(PP 3)

Så knytter Paulus dette avsnittet nært til det forutgående. Men han bytter tema. Nå skriver han om hvordan menigheten skal leve rett med sikte på fremtiden. Det er et formaningsavsnitt med oppfordring og en advarsel.

(PP 3)

Å leve som kristen skjer ikke passivt «på stedet hvil». Det er en kamp, en vandring, et løp mot et mål. Å være kristen er å være i stadig bevegelse! Det er snakk om å være underveis, om liv, vekst og utvikling. Det er snakk om mål og mening. Farene er mange, men seieren er sikker for dem som hører Kristus til. Stå derfor frimodig på frem mot målet!

Også i dag møter vi oppfordringen til glede. Det skal vi stoppe mer ved neste gang.

KAPITTEL 3, NOEN ENKELTHETER

Power Point 4- Noen enkeltheter

Og så, v 1.

(PP 4)

På gresk heter det **to loipon**, som kan oversettes forøvrig, dessuten, videre, endelig, og så, altså, til slutt. Det er en innledende overgang med markering av nytt emne. Det synes å vise at de to første kapitlene inneholder hans hovedbudskap. Nå ønsker han å gjenta ting han har sagt tidligere, ta for seg spesielle forhold som kan skape uenighet. Han blir ikke trett av å gjenta det. Alt som er viktig, tåler å gjentas. **«Gled dere i Herren! ... og det skal gjøre dere trygge.»**

Søsken, v. 1.

(PP 4)

På grunnteksten, gresk, står det **adelfoi**, som direkte oversatt betyr brødre. Det er imidlertid naturlig å oversette det med «søsken». – vi er sikker på at det omfatter så vel kvinner som menn. Slik vi nå har det i vår nyeste bibeloversettelse.

Når apostelen skal formane, begynner han med å tiltale filipperne som søsken, og dermed knytte dem til seg. Det er ikke mesteren utenfra som skriver, det er den kristne broren. Han skriver om glede i Herren.

Hundene, v. 2.

(PP 4)

Paulus går i sterke ord til motstand mot dem som blir betegnet med det meget nedsettende ordet «hundene». Det er ikke bilde på koselige kjæledyr, eller gode voktere. Hundene var hjemløse, streifet omkring i gatene, noen ganger i store flokker, snuste i avfallsdunker, og knurret mot alle de møtte.

I bibelen er hundene alltid plassert nederst på skalaen. Jødene brukte betegnelsen på hedningene for å betegne deres urenheter. Men Paulus bruker den om «judaistene», som ville være renere enn andre. De er de som skamskjærer seg, det tenkes på omskjærelsen. Det er ikke omskjærelsen som gjør oss rettferdige for Gud. De virkelige omskårne, er de som holder seg til Kristus (se vers 3). Sagt med andre ord: Det er ikke nødvendig å bli jøde før man blir kristen. (PP 4)

Så er dette en advarsel om de såkalte judaistene, kristne som hadde sine røtter i fariseismen og forkynte gjerninger som veien til frelse, ved siden av troen på Kristus. De var kommet til Filippi. Skjønt noen teologer peker på at det ikke er noe som tyder på at den judaistiske faren hadde nådd Filippi. Men i alle fall var judaistene tydeligvis en innflytelsesrik gruppe i den unge menigheten/kirken, ettersom Paulus så ofte må polemisere mot dem.

Vi har vår stolthet i Kristus Jesus, v. 3-6.

(PP 4)

Det dreier seg om å kjenne Jesus. Det er snakk om en prioritet i livet når Paulus sier at hans mange fortrinn ikke kan sammenliknes med det å kjenne Kristus. Poenget er ikke å skryte. Paulus lister opp sine egne kvaliteter som jøde. Han er omskåret på den åttende dagen, en

brennende fariseer. Han var mer jøde enn noen. Han var «**uklanderlig i min rettferdighet etter loven.**»

Men det har skjedd en forandring, en omvendelse. Han har gitt opp å stole på «det ytre». Kristendom dreier seg om Jesus Kristus. Han som er begynnelsen og slutten, alpha og omega (første og siste bokstav i det greske alfabet.)

Det som før var en vinning for ham, er nå et tap. Han bruker sterke ord for å karakterisere dette. «Verdiløst skrap». Det greske ord betegner søppel, avfall, skrap, verdiløst. Det er ofte brukt som vulgærord for avføring, ekskrementer, og må ha fungert sjokkerende i sammenhengen. Alt verdiløst skrap må vike for Kristus, hvis det stenger for å tilegne seg Kristus i stadig rikere fylde.

Paulus har to mål for sitt nye liv, vinne Kristus (v. 8) og lære å kjenne Kristus og kraften av hans oppstandelse og dele lidelsen.

Power Point 5 - To mål

Å «kjenne Kristus Jesus», v. 8.

(PP 5)

Å «kjenne» i bibelen dreier seg noen ganger om et saksforhold. Men som regel handler det å kjenne om interesse, omsorg og kjærlighet. Det kan være noe intimt og gå på den seksuelle forbindelse, samleie. Se 1 Mos 4,1. 17. «**Mannen var sammen med sin kvinne, Eva, og hun ble med barn og fødte Kain.**»

Paulus snakker om å kjenne Kristus. Denne kjennskap er viktig i Bibelen. Det dreier seg ikke bare om kunnskap, selv om dette naturlig nok er en dimensjon ved vår tro. Men dette er en kunnskap for livet, livskunnskap. Det dreier seg om liv, det handler om å leve. Og det dreier seg om kjennskap til Jesus. Det er snakk om en prioritet i livet. Hans mange fortrinn kan ikke sammenliknes med det å kjenne Kristus. Og gjennom Jesus kjenne Gud vår far, (PP 5) han som kjenner oss, som kjenner oss ved navn, som han kjente Maria ved navn ved graven (Joh 20,11-18). Han som tenker gode tanker om oss, og som vil gi oss fremtid og håp (Jer 29,11).

Kjennskap til Jesus. Det er ikke snakk om den den uforpliktende kunnskap som har (PP 5) mest med hjernen å gjøre. Det handler om kjennskap som forplikter og styrer livet, og som har mest med hjertet å gjøre. Hjertet som er selve kommandosentralen hos oss. Som hjertet er, slik er personen ifølge vår bibel. Det dreier seg om livsfellesskap med Jesus. I dette opplever den troende kraften av hans oppstandelse og saligheten ved å lide sammen med ham.

Rettferdigheten fra Gud, v. 9.

(PP 5)

Alt det som er sagt, henger sammen med det Paulus sier om at han ikke har sin egen rettferdighet. Det er ikke vår godhet, fromhet, eller tjeneste som gjør at vi kan stå ren og rettferdig for Gud. Det er tale om en «fremmed rettferdighet», rettferdigheten fra Gud, «bygd på tro». Paulus sammenfatter sin lære om rettferdiggjørelsen. Han gjør det kortfattet, kanskje fordi han har sagt det før.

Vi vet det kanskje, men trenger å bli minnet om det. Vi vet det, men må ta konsekvensen av det, at vi har en fremmed rettferdighet. Vi er igjen ved ordet nåde, Guds ufortjente og overraskende nåde. «Amazing grace». Det er jo derfor at Paulus i sterke ordelag går til motmæle mot dem som blir betegnet med det meget nedsettende ordet «hundene». Det er en advarsel om de såkalte judaistene, onde arbeidere som sikkert trodde de arbeidet i det godes tjeneste. (PP 5)

Det Paulus sier, er igjen at det ikke var nødvendig å bli jøde før man ble Kristen. Power Point 6

Ikke fullkommen, v. 12. (PP 6)
Judaistene synes å ha lært at de kristne kunne bli perfekte, fullkomne kristne. Paulus tar sterk avstand fra en slik fullkommenhetslære. Han har ikke nådd målet, men er alltid på vei mot det. De kristne har ikke grepet det, men de er på vei fordi de er grepet av Kristus. (Sml. med 1 Joh 2,1).

Jager frem, v. 13. Power Point 7 - Jage frem
I avsnittet som begynner her, kommer bevegelsen og dynamikken i livet som kristen frem. Paulus understreker at han er ikke ved målet, men han er underveis. (PP 7)

Det er populært i dag å understreke at man er underveis. Og det er bra. (PP 7)
Det finnes imidlertid en gal måte å være underveis på. Det å sitte på gjerdet, med én fot på hver side. Ikke ta standpunkt. «Jeg er underveis, jeg.» Det gir status å være underveis. Vi utfordres til å ta standpunkt, og stå for det.

Det Paulus understreker er at han ser fremover, at han jager mot målet som en idrettsmann, fordi han er grepet av Kristus. Ikke fordi han har grepet så mye. (PP 7)
Ikke fordi han er så følelsesmessig grepet av Jesus. Men fordi Jesus Kristus har grepet tak i ham. Det er på en måte en reaksjon på det Gud har gjort først, en reaksjon på Guds aksjon. (PP 7)

Og slik er det jo hele livet som kristen, som Jesu etterfølger. (PP 7)
Det starter i dåpen, der Gud møter oss med sin nåde. Helt ufortjent. Der vi knyttes til Jesus, som grenen innpodes på vintreet, for at vi siden skal følge Jesus. I dåpen starter livet som Jesu disippel. I tro på ham, en tro som ytrer seg i tjeneste, «virksom i kjærlighet» (Gal 5,6).

Dette henger sammen med vekst i kristenlivet. Det snakkes mye om vekst i Bibelen. (PP 7)
Det er en vekst i nåde (2 Pet 3,18). Det er gulrotens vekst, som biskop Berggrav sa. Veksten nedover, i avhengighet av Gud. Og det er Gud som gir vekst.

Det er en spenning i kristentroen mellom et «allerede» og et «ennå ikke». (PP 7)
Guds rike er allerede kommet til jorden i og med Jesu komme. Men det er «ennå ikke» opprettet i sin helhet.

Om å ha magen til gud, v. 19.

Power Point 8

Paulus har en karakteristikk av motstanderne som kanskje er svært så aktuell for oss i dag.

Når han snakker om dem som lever som fiender av Kristi kors.

(PP 8)

Han sier at de har magen til gud. Dette er et uttrykk vi gjerne kan meditere litt over. Det har ikke bare mat å gjøre. Kanskje har det noe med å sette tilfredsstillende av egne behov fremst?

«What`s in it for me»-holdning? De tok det ikke så nøye med sin livsførsel.

(PP 8)

Borgerrett i himmelen, v. 20.

(PP 8)

Paulus sier noe om borgerrett. Filippene var opptatt av dette, de som visste om det å ha borgerrett i Roma. Akkurat som innbyggerne i de romerske kolonier aldri glemte at de tilhørte Roma, må heller ikke den kristne glemme at vi har vår egentlige borgerrett i himmelen. Det er viktig å ha sitt blikk rettet mot den kommende verden og lengter etter fullkommenheten der. Vårt innerste livsmål vil prege vår livsferd her.

Det betyr ikke at vi er utmeldt av denne verden. Det innebærer ikke bare «a pie in the sky when you die» (Sitat fra sangen The Preacher and the Slave av Joe Hill, 1911.) Det har med vårt syn på håpet å gjøre.

Vi trenger alle et håp. Noe som får oss til å løfte blikket, se fremover, og gå fremover. (PP 8)

Det gamle uttrykk lyder «Så lenge det er liv, er det håp». Men det burde jo ha vært omvendt: «Så lenge det er håp, er det liv». For uten håp dør mennesket. Som mennesker er vi ikke ment å trø vannet, stå stille, og gå i ring. Vi trenger noe å jobbe for, lengte etter, og glede oss til.

Hva er det som gir mennesket håp i dag, får det til å se fremover? Er det ny bil, nytt hus, ny hytte? Er det utdanning, jobb og karriere? Er det sydentur eller cruise på Middelhavet? Alt dette kan være vel og bra, men spørsmålet er om det tåler den store testen, på den siste dag. Alt dette er døde håp. Gud ønsker å gi oss det han kaller «et levende håp», som selv ikke døden kan drepe.

(PP 8)

(PP 8)

Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde. (1 Pet 1,3).

Dette er et håp utover dette liv og denne verden, men som samtidig gir oss noe i denne verden. Det håp vi har om det nye Jerusalem, gir oss mening for det liv vi lever i dag. Som kristne er vi kalt til å være små signaler om hvordan det skal være i himmelen. Som vi leser i Johannes Åpenbaring 21,4:

(PP 9)

Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne, og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller skrik eller smerte. For det som en gang var, er borte.

Ingen død. Derfor skal vi allerede her og nå stå på livets side, (PP 9)
og kjempe for alle livets krefter som bygger opp og skaper fellesskap. Derfor skal vi allerede
her og nå kjempe mot alle dødens krefter (PP 9)
som river ned og skaper uvennskap, fiendskap. Derfor skal vi ta ansvar for livet i
skaperverket. Derfor skal vi bygge flere broer og færre murer.

Ingen tårer, ingen sorg, ingen skrik, ingen smerte. Derfor skal vi rekke ut hender, (PP 9)
skal vi lindre, hele og gjøre livet levelig for mennesker. Om vi ikke skal være opptatt av «det
jordiske» (v. 19), skal vi i høyeste grad være opptatt av denne verden. Jeg tror fortsatt at det
gamle uttrykk har sin verdi: «Mer himmel, mer jord». Her står det ikke om alternativer. Den
som ser Gud, ser menneskene. Den som er riktig himmelvendt, vil være jordvendt. Det
finnes en riktig måte å være opptatt av det jordiske. (PP 9)

«derfra venter vi frelseren», v. 20. (PP 9)
Paulus sier at fra himmelen «venter vi frelseren, Herren Jesus Kristus». Kanskje kan vi da
understreke at Jesus kommer mot oss forfra. Han kommer ikke løpende etter oss for å hente
oss tilbake til noe som en gang var. Og det er godt å vite. Han kommer fra himmelen, der det
er gjort i stand plass for oss, der vi er ventet. Derfor lever vi med forventning, i tro på ham
som gjør alle ting nye (Åp 21,5). Fremtiden er i trygge hender.

SUM

Så har vi i dette kapitlet sett en spennvidde mellom i går, i dag og i morgen. Mellom fortid,
nåtid og fremtid. Der Jesus er den helt sentrale i vår tro, han som er alpha og omega,
begynnelsen og slutten. Sagt med ord av Karsten Isachsen:

Power Point 10

***Uten Jesus har jeg en fortid preget av skyld
og en fremtid preget av fortvilelse.
Med Jesus har jeg en fortid preget av tilgivelse
og en fremtid preget av håp.***

Og det gir meg mening for livet i dag.

Gruppesamling

Velg ut noen av de følgende spørsmålene til bruk ved gruppesamtalen.

- Spm. 1 Har du noen umiddelbare spørsmål eller kommentarer til det som ble sagt i innledningen?
- Spm. 2 Hva legger du i uttrykket å «kjenne Kristus»? (3,8)
- Spm. 3 «Ikke med min egen rettferdighet» sier Paulus i 3,9. Hva tror du han mener?
- Spm. 4 Hva vil det si å ha «magen til gud»? (3,19).

- Spm. 5   Hvor viktig er det for et menneske å ha et håp? Hva gir mennesker håp? Hva får mennesker til å se fremover i dag?
- Spm. 6   Er det noe spesielt i dette kapitlet som gir deg grunn til glede?
- Spm. 7   På bakgrunn av tekst og samtale: Er det noe dere ønsker skal tas opp i forbønnen i kirken på søndag?

Til avslutning

Salme   *Velg for eksempel blant disse forslagene fra Norsk Salmebok 2013.*
345   Å, kor djup er Herrens nåde
350   Jesus Krist, du nådens kjelda
890   Å, hvor salig å få vandre

Bønn   Ransak meg, bønn nr. 61, side 1158 i Norsk Salmebok 2013.
Et udelt hjerte, bønn nr. 88, side 1165.

Herrens bønn
Velsignelse

Power Point

Se vedlegg.

Gudstjeneste

Foreslått pretekst: Fil 3,12-16.

Sangen «Kaller deg ved navn» fra Gyngemer (IKO, 2016) er en dåpssalme av Sveinung Nygaard med tema om å være underveis, og kan være til inspirasjon til talen i gudstjenesten.

Er det noe i den samtalen dere har hatt, som dere ønsker å knytte an til i prekenen?

Del 5 – Fil 4,1-23 Vær ikke bekymret

Power Point 1 - Overskrift

Innledning, fellessamling

I rammen

Få en av deltakerne til å lese «I rammen».

Det går mot slutten av brevet. Men ennå har Paulus viktige ting på hjertet.

For det første foretar han en sammenfatning av brevet. Det gjør han i form av en formaning.

For det andre takker Paulus og bekrefter at han har mottatt menighetens gave. Kanskje er dette hovedhensikten med hele brevet. Det virker som et utvidet takkeskriv.

For det tredje avslutter Paulus brevet med personlige hilsener og ønsker om at Jesus skal være med menigheten.

Så kan han puste ut, Paulus. Brevet han hadde planlagt å skrive til sin kjære menighet i Filippi, er ferdig diktert og sendt avgårde med Epafroditus. Hvilke tanker gjør han seg, tro?

Kanskje lurer han på hvordan de vil ta imot brevet? Var han for streng? Eller var han for mild, skulle han ha sagt det enda klarere det som lå ham på hjertet?

Hva tenker menigheten etter at de har hørt brevet lest opp? Lurer de på om de skal kunne klare å følge opp de formaningene han retter til dem?

Hva tenker vi? Etter å ha jobbet med dette brevet? Hva vil Gud si til oss i dag gjennom den papyrusrullen som Paulus den gang sendte til den unge menigheten i Filippi? Hva er utfordringen til vår menighet, til vårt fellesskap, til den som bekjenner seg som kristen?

Dagens tekst leses Fil 4,1-23

Få noen til å lese teksten.

TIL HELHETEN – EN OVERSIKT

Paulus har i dette fjerde og siste kapitlet tre forhold på hjertet. Det følger den inndelingen Bibelselskapet har foretatt av kapitlet og som har fått følgende overskrifter.

Power Point 2 - Inndeling

Vers 1-9	<i>Glede, bønn og fred</i>
Vers 10-20	<i>Takk for gaven</i>
Vers 21-23	<i>Sluttord</i>

I det første avsnittet sammenfatter han brevet i form av en formaning. Paulus formaner ofte i sine brev. Som regel gjelder det hele menigheten. Men noen ganger også enkeltpersoner. Han tar utgangspunkt i konkrete forhold i menigheten som han ønsker å få gjort noe med. Formaningen avspeiler Paulus` forkynnelse, det han har holdt frem da han selv var til stede i menigheten.

I begynnelsen av brevet ga Paulus gjennom bønn og takk en antydning om det som skulle komme (1,3-11). Mot slutten samler han opp sine tanker i form av en formaning. Om enighet. Om glede og bønn. Om et godt og moralsk liv.

I det andre avsnittet takker Paulus for gaven han har mottatt fra menigheten. Han tar imot gaven, men det synes nesten som om han gjør det motvillig. Det er vel kun fra menigheten i Filippi han tok imot økonomisk støtte. Ellers ville han være uavhengig og klare seg med sitt teltmakerarbeid. Vi skimter igjen det spesielt nære forhold han hadde til menigheten i Filippi.

Han understreker at han ikke er ute etter selve gaven, men frukten av den, nemlig at evangeliet forkynnes. Det beste ved gaven er den velsignelsen de vil få igjen fra Gud for all deres godhet mot ham. Gavens frukt er Guds velsignelse over dem selv.

Så blir dette og en oppfordring for oss til givertjeneste og påminnelse om velsignelsen som følger denne.

I det trede avsnittet avslutter Paulus brevet med personlige hilsener og ønske om at Jesus skal være med menigheten. Slik han pleier å gjøre.

Gjennom det hele kan vi lese noe ut om Paulus` historie og kontakt med menigheten, en menighet han har besøkt tre ganger.

NOEN ENKELTHETER

«Derfor» v. 1.

«Derfor» knytter til det som er sagt tidligere. Det kan referere til det han nettopp har understreket i forbindelse med håpet. Men det kan og gå på oppfordringen om å arbeide på sin frelse, så vel som å leve evangeliet verdig.

«mine søsken» v. 1.

Hans nære og fortrolige forhold til filipperne kommer tydelig frem i det første verset her:

Power Point 3 - Mine søsken

«..mine søsken, som jeg elsker og lengter etter, min glede og min seierskrans». Han er stolt og glad over menigheten.

Seierskransen hadde i den antikke verden en vid anvendelse både innen religionen, samfunnslivet og privatlivet. Her kan den henspille på seierskransen som vinneren ved de greske idrettsleker fikk, flettet av ville olivenblader og laurbær. Eller det kan være kransen

gjester ble kronet med på de store fester, og som gjorde det ekstra festlig. Paulus tenker vel på sitt slit og strev, og kransen på den store festen som Gud innbyr til.

«Kom til enighet», v. 2.

Oppfordringen til enighet er gjennomgående i hele brevet. Her er det snakk om to av hans gode medhjelpere under misjonsarbeidet, to fremtredende medlemmer av menigheten (se vers 3): Evodia og Syntyke. Han kritiserer ingen av dem, søker ikke å skifte sol og vind. Vi kan bare gjette oss til hva som ligger bak krangelen mellom de to kvinnene. Er det kanskje en krangel mellom to av husmenighetene?

Kvinnene spilte en stor rolle i den første kirke. Hos grekerne var målet at en kvinne skulle sees så lite som mulig, høres så lite som mulig og spørre så lite som mulig. Lydia, som vi har møtt før, spilte en ledende rolle i menigheten i Filippi, var en ledende skikkelse (Apg 17,4-12).

Paulus ber Synzygos – som betyr medarbeider (se fotnoten i Bibelen) – å hjelpe de to. Det er trist å høre om bitter strid mellom kristne. Ulikt syn og uenighet kan nok bygge opp. Men den uforsonlighet som vi ofte møter, bare river ned og ødelegger. Vårt liv som kristne kunne sammenfattes i én setning: forsoning med Gud, forsoning med mennesker. Uenighet svekker folks makt til å influere verden omkring dem. Kristne som er forsonet med Gud, skulle også leve forsonet med hverandre.

«I Herren» v. 1. 2. 4.

Power Point 4 - I Herren. I Kristus

Vi kjenner til uttrykket «i Herren», eller «i Kristus». Det er et viktig og omfattende uttrykk. Det vitner om den kristnes forhold til Jesus, det å være knyttet til ham. Det hele starter i dåpen, der vi podes inn på ham, som grenen på vintreet. Her møter vi uttrykket tre ganger i løpet av de fire første versene. Det kan ha en individuell eller menighetsmessig forståelse.

Først i vers 1: **«Stå fast i Herren!»**

(PP 4)

Bare i Jesus Kristus kan vi motstå fristelsens forførelser og feighetens svakhet. Ordet ble brukt om soldaten som skulle stå fast i krigens hete, mens fienden presset på fra alle kanter.

For det andre i vers 2: **«Kom til enighet i Herren!»**

(PP 4)

Det gjelder de to vi har snakket om, Evodia og Syntyke. Troen på Jesus skaper enhet. Ja, det er en enhet mellom alle kristne, en enhet vi er kalt til å ta konsekvensen av og gjøre synlig. Vær den du er. Sml. KFUMs motto fra Joh 17,21: **«Må de alle være ett»**, og Gal 3,28: **«Dere er alle én i Kristus Jesus»**. Mange av de første og mest aktive medlemmer var kvinner. Vers 4,2 er et godt eksempel på hvor viktig rolle kvinnene spilte i de første menighetene. «Livets bok» (v3) betegner en himmelsk fortegnelse over de frelstes navn. Et billedlig uttrykk for at den rettferdige er kjent av Gud.

For det tredje i vers 4: **«Gled dere ... i Herren!»**

(PP 4)

En kristen menighet skal ikke stå i stridens tegn, men i gledens tegn. **«Gled dere alltid i Herren! Igjen vil jeg si: Gled dere!»**

«Glede» v. 1. 4.

Vi vet at livet ikke alltid er en dans på roser. Likevel så heter det her: **«Gled dere alltid i Herren!»** Det lyder en oppfordring til glede. Men gleden er ikke noe kunstig som presses frem. Det må være en bærekraftig grunn til glede. Glede kan ikke tvinges frem, vi oppfordres til å se det som er grunnen til glede.

Glede har ofte lite med ytre omstendigheter å gjøre. Vi i den rike del av verden, skal være forsiktig med å si at materielle ting ikke betyr noe. Men vi vet at mennesker kan leve i et hav av luksus, og likevel være bunn ulykkelig og elendig. Mens et menneske i dypeste fattigdom kan strømme over av fryd og glede. Et menneske som livet har fart pent med, kan være dystert og deprimert. Mens et menneske som har stått midt oppe i livets harde stormkast, kan kjenne dyp og inderlig glede.

Hemmeligheten her har med relasjoner å gjøre. Forholdet til mennesker og forholdet til Gud.

For den kristne er årsaken til glede Guds kjærlighet. Gleden kan komme som en reaksjon på Guds kjærlighet. Når vi får se, når vi får øynene opp, når vi kvitter oss med selvfølgeligheten og tar til oss av takknemligheten.

Illustrasjon: Det finnes to merkelige nøkler i livet. Den ene kan du bare stenge, låse med. Den andre kan du bare åpne med. Den første heter «selvfølgelighet». Den andre heter «takknemlighet».

Og vi skulle aldri bli ferdige med å glede oss over det som står i slutten av Romerbrevets 8. kapittel om at ingen ting skal kunne skille oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår Herre. Gud er midt iblant oss nå, i dag.

«Legg alt frem for Gud» v. 6.

Så formaner Paulus dem til ikke å være bekymret.

Power Point 5 - Be og kall

«Men legg alt dere har på hjertet, fram for Gud. Be og kall på ham med takk.»

Det er en utfordring og oppfordring som vi tar til oss. Det viser til takknemlighet og til bønn. Det viser til bønn som et altomfattende uttrykk for det å leve som kristen. Men det er også et grunnleggende trekk ved beskrivelsen av menigheten, når Jesus sier at *mitt hus skal kalles et bønnens hus (Matt 21,13)*.

Å være kristen er å leve med en åpen kanal til Gud. Lytte til ham og hans ord. Åpen for på alle måter og alle tider å sukke til ham, henvende oss til ham.

I de fire årene jeg var i Afrika, gjorde jeg mange erfaringer med bønn. At bønnen sto mye mer sentralt enn hos oss. Som da jeg ble stoppet av en politimann og hadde en samtale med ham gjennom bilvinduet. «Kan du be for meg? Jeg skal ut på en lang reise. Det er godt å bli bedt for av en gammel mann.»

En viktig side ved bønnen er å «bli det vi ber om». Om selv å bli et bønnesvar. Om å svare på kallet ved selv å bli det vi ber om.

Power Point 6 - Bønnesvar

Satt på spissen:

(PP 6)

«Bønn handler ikke om å overtale Gud til å gjøre det vi ønsker at han skal gjøre, men å overbevise oss selv om det å gjøre det Gud ønsker vi skal gjøre.»

Mor Teresa ble en gang spurt i et intervju om hva hun sa når hun ba. «Ingenting», svarte hun, «jeg bare lytter». Da spurte selvfølgelig reporteren om hva Gud sa til henne. Hun svarte: «Ikke noe særlig – han bare lytter.»

Bønn handler mindre om det vi sier, og mer om å være sammen med den vi elsker, er det sagt. Bønn og handling skal gå hand i hand:

(PP 6)

«Jublende løfter vi her våre hender, synger om gleden og håpet du sender, gir deg vår lovsang, vårt liv og vår arbeidsdag. Handling og bønn må bli ett.» (NoS 674).

«Guds fred» v. 7.

Og så følger Paulus opp som en frukt av bønnen:

(PP 6)

«Og Guds fred, som overgår all forstand, skal bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus.»

Få en til å lese opp fortellingen nedenfor. Den er hentet fra en av bøkene til Karsten Isachsen og er noe forkortet.

Det ble arrangert en stor fotokonkurranse en gang. Emnet var «fred».

Da juryen hadde plukket ut vinnerbildene, ble de utstilt. 3. premien var et vakkert bilde av noen majestetiske svaner mellom vannliljer på et stille, rent tjern hvor tunge bjerkegrener hang utover og speilet seg i vannet.

2. premie var nærmest et gammeldags norsk julekort. Laftet tømmerhus hvor gult lys kom gjennom smårutete glass og la små firkanter av lys i snøen. Fugleband på staur på låvebrua. Kanefart på nybrøytet gardsvei og tynn blå stripe fra skorsteinen.

1. premie sto det under vinnerbildet. Folk stanset i undring. Hadde de misforstått? Det var bilde av en foss. En vilter fjellbekk kastet seg i ukontrollerte sprang over skarpe steiner mellom dvergbjerk og kjerr ned den bratteste skrent. Fred?

Folk stanset i undring. Men de som ble stående en stund gjorde en oppdagelse! Midt i fossen hadde en småvokst bjerk klort seg fast. På en av treets grener satt en fugl med hodet under vingen og sov. Midt i fossen hadde den funnet sitt trygge sted. Fossen beskyttet den mot dyr og andre farer inne på land. Her var den trygg, tross alt, midt i vannets bulder. Fred.

Guds fred kan oppleves midt i en urolig verden. Midt i en situasjon med urolige sinn kan Guds fred være der. Guds fred er noe objektivt og fast ved det å vite seg plassert i Guds sterke hånd. Veien til fred er at vi i bønn overlater oss selv og alle vi er glade i, i Guds sterke hender. Vi legger merke til at Paulus kaller Gud for fredens Gud. Men han bruker også:

Power Point 7 - Fredens Gud

- = Håpets Gud, Rom 15,13.
- = Tålmodighetens og trøstens Gud, Rom 15,5.
- = Kjærlighetens og fredens Gud, 2 Kor 13,11.

Power Point 8

Alt som er sant... v. 8.

Paulus oppfordrer oss til å legge vinn på: **«Alt som er sant og edelt, rett og rent, alt som er verdt å elske og akte, alt som er til glede og alt som fortjener ros...».** (PP 8)

Han avslutter sin formaning med en summering av hva han tidligere har sagt. Han nevner en rekke forhold som skal styre menighetslemmenes tanker og handlinger. Slik at de kan stå som eksempler for andre kristne og for omverdenen.

Det som nevnes her, virker nokså allment, preget av common sense. Men det står ikke i motsetning til vers 9. Det allmenne er ikke i motsetning til det spesifikt kristne. Sammen danner disse to versene en summering av hva han har sagt tidligere. Her nevnes en rekke forhold som skal styre menighetslemmenes tanker og handlinger, og stå som eksempler for andre, for omverdenen.

To tanker til vers 8:

For det første at vi skal være oss bevisst hva vi er opptatt av, hva vi bruker tid på. For det vi er opptatt av, vil prege og forme oss, kanskje mer enn vi i første omgang skulle tro.

Det andre er at Gud som skaperen har med hele tilværelsen å gjøre. Langt mer enn det som vi umiddelbart setter Guds navn på. Vi er alle skapt av Gud, skapt i hans bilde, og langt utover bekjennelsen av troen kan vi forenes i det som er sant og edelt, rett og rent. De kristne skal ha sannheten som ledestjerne. Og siden Jesus er sannheten, har også dette med etterfølgelse å gjøre.

Vår Gud og Far v. 20.

Mot slutten av brevet lovpriser Paulus Gud. Dette kalles en doksologi, av gresk doksa, ære og logos, ord, doksologi er en kort lovprisning av Gud.

(PP 8)

Vår Gud og Far være ære i all evighet! Amen.

Det handler om å gi Gud ære, om å prise Gud, ved å «minne» om hans vesen og gjerninger. Kanskje har vi ikke vært så flinke til dette. Kanskje har «lovprisning» blitt synonymt med en spesiell form for sang. Men det er mye mer enn det. Vi har i alle fall noe å lære av Paulus, som for eks. i Romerbrevets avslutning:

(PP 8)

«Lovet være Gud, han som har makt til å styrke dere med mitt evangelium, budskapet om Jesus Kristus.» (Rom 16,25).

(PP 8)

«Ham, den eneste vise Gud, være ære ved Jesus Kristus i evighet! Amen.» (Rom 16,27).

Og mange andre steder i brevene (Ef 1,3f; Gal 1,4-5; 2 Kor 1,3).

(PP 8)

Velsignelse v. 22.

Power Point 9 - Velsignelse

Og så avslutter Paulus med en velsignelse: **«Vår Herre Jesu Kristi nåde være med deres ånd!»**

Velsignelse er ikke bare ord ut i luften, og er heller ikke bare gode ønsker. Velsignelsen er virkefullt ord som kan endre våre liv. Det ligger en hemmelighet og en åpning i ordene «ta imot», når det for eksempel lyder i slutten av hver gudstjeneste.

Vi finner denne velsignelsen i andre brev, som Gal 6,18. Og i andre former, som i 2 Kor 13,13:

(PP 9)

«Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet, og Den hellige ånds samfunn være med dere alle!»

Fra GT har vi den såkalte aronittiske velsignelse (4 Mos 6,24-26), som vi kjenner fra gudstjenestens avslutning:

(PP 9)

«Herren velsigne deg og bevare deg! Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig! Herren løfte sitt ansikt mot deg og gi deg fred!»

I velsignelsen skjer det, at herskeren løfter sitt ansikt og ser på oss. Dette uttrykk henger sammen med en gammel nomadeskikk. Hvis en fremmed hadde våget eller forvillet seg inn på en stammes enemerker, ble gjesten ført inn i et telt, hvor nomadehøvdingen satt med ansiktet senket mot jorden. Det livsviktige spørsmål var da, om høvdingen ville løfte sitt ansikt imot en og ta øyenkontakt med en. Gjorde han det, var man «indoptaget i den fredhellighet» som stammens medlemmer omfattet hverandre med, da hadde høvdingens ansikt lyst sin fred over en.» (Erik A. Nielsen).

NÅDE

Paulus starter brevet med nåde og avslutter med nåde. Nåde står som en sammenbindende ramme.

AVRUNDING

Paulus er ferdig med brevet. Hva tenker han om hvordan menigheten vil motta brevet? Hva tenker menigheten etter å ha hørt brevet bli lest opp? Hva tenker vi etter å ha arbeidet med dette brevet? Om oss selv, og om vår menighet?

Power Point 10 - Sammenfatning

Brevet handler om glede.

Brevet handler om å leve.

Brevet handler om sammen å være underveis med Jesus, som er sentrum og grunnlag for alt som heter kristentro.

Gruppesamling

Velg ut noen av de følgende spørsmålene til bruk ved gruppesamtalen.

- Spm. 1 Har du noen umiddelbare spørsmål eller kommentarer til det som ble sagt i innledningen?
- Spm. 2 Hva vil det si å ha sin glede i Herren?
- Spm. 3 I 1 Tim 6,6 står det om «Gudsfrykt med nøysomhet». Hvordan vil et liv preget av dette ideal, se ut i dag? Prøv å tenke praktisk og konkret.
- Spm. 4 «Takknemlighet» er en nøkkel som åpner, i forhold til Gud og i forhold til mennesker. Enig? Hvordan?
- Spm. 5 På bakgrunn av tekst og samtale: Er det noe dere ønsker skal tas opp i forbønnen i kirken på søndag?
- Spm. 6 Hva er Filipperbrevets største utfordring til vår menighet i dag og til den enkelte kristne? Hva sitter du igjen med etter studiet av Filipperbrevet?

Til avslutning

Salme 674 Pris være Gud

Tekst Fil 4,4-7

Bønn Et takknemlig hjerte, bønn nr. 95, side 1167 i Norsk Salmebok 2013.

Bønn om å bli mer menneske, bønn nr. 101, side 1170.

Herrens bønn
Velsignelse

Power Point

Se vedlegg.

Gudstjenesten

Forslag til prekentekst: Fil 4,4-7.

Salmer

674

Pris være Gud

Bønn Bruk tanker som er kommet frem under arbeidet med Filipperbrevet i forbønnen.

Del 6 – Kveldsgudstjeneste/ meditasjonsgudstjeneste

Over Filipperbrevet

TANKER TIL GUDSTJENESTEN

Det foreslås at kurset avsluttes med en kort kveldsgudstjeneste. Gjerne med et enkelt kveldsmåltid etterpå. Gudstjenesten er en ordinær menighetsgudstjeneste, åpen for alle, ikke kun for dem som har deltatt på kurset.

Se det som er sagt i innledningen. Det viktigste og mest spesielle er vandringen i kirkerommet med utgangspunkt i tekster fra Filipperbrevet. Nedenfor følger noen forslag til tekster. Skriv disse på ark. Heng dem opp rundt i kirkelokalet. Gjerne ved et lite bord med tent lys på.

Det er mulig å ta noe utgangspunkt i kirkeåret, og la gudstjenesten i noen grad preges av dette.

Kanskje skal dere ikke ha en «vanlig» preken. Kanskje noen få tanker til Filipperbrevet. Kanskje to korte vitnesbyrd av deltakere på kurset.

Bruk gjerne hymnen fra Fil 2,6ff som veksellesning. Se ressursstoffet.

Tenk gjennom om det er noe som er kommet frem under kurset, som kan benyttes som bønner. Eksempelvis: Paulus` bønn for vår menighet.

VANDRINGEN

Her er et forslag til «meditasjonstekster». Dere kan gjerne velge andre. Vurder om man skal anmode om «ta» postene i en bestemt rekkefølge, eller velge fritt rekkefølgen.

Fil 1,6 *Og jeg er trygg på at han som begynte sin gode gjerning i dere, skal fullføre den – helt til Jesu Kristi dag.*

Fil 1,21 *Å leve er for meg Kristus.*

Fil 1,27 *Se bare til at dere fører et liv som er Kristi evangelium verdig.*

Fil 2,5 *La samme sinnelag være i dere som også var i Kristus Jesus!*

Fil 3,13b *Men én ting gjør jeg: Jeg glemmer det som ligger bak, og strekker meg etter det som er foran.*

Fil 4,4 *Gled dere alltid i Herren! Igjen vil jeg si: Gled dere!*

Fil 4.6 *Vær ikke bekymret for noe! Men legg alt dere har på hjertet, fram for Gud. Be og kall på ham med takk.*

Fil 4,20 *Vår Gud og Far være ære i all evighet! Amen.*

Dere kan også invitere folk til å knele ved alterringen for å motta velsignelsen. Eller komme frem til døpefonten, bli tegnet med kors med vann fra dåpsfatet og motta velsignelse under håndspåleggelse.

LITURGI

Bruk en enkel liturgi. Ideer kan dere finne i Gudstjenesteboken om Aftensang og Kveldsbønn. Her er et helt enkelt forslag:

- Preludium.
- Salme - gjerne med preg fra kirkeåret.
- Inngangsord, med presentasjon av vandringsen. Oppfordring til bruk av lysgloben.
- Noen få tanker til Filipperbrevet. Eventuelt vitnesbyrd.
- Meditasjonsvandring. Gjerne rolig musikk.
- Salme 358 För att du inte.
- Veksellesning: Kristushymnen, Fil 2,6ff. (Se tekstgjennomgåelsen til stedet).
- Nattverd, med nattverdsalme.
- Slutningsalme.
- Velsignelse.
- Postludium.
- Utsendelse.

BAKGRUNNSSTOFF

Paulus` brev til filipperne

DEL 1 PAULUS' LIV OG VIRKE

«Av jødene har jeg fem ganger fått de førti slagene på ett nær. Tre ganger er jeg blitt pisket, én gang steinet, tre ganger har jeg lidd skipbrudd, og jeg drev en gang et helt døgn rundt på havet. Stadig har jeg måttet reise omkring, i fare på elver og i fare blant røvere, i fare blant landsmenn og i fare blant utlendinger, i fare i byer, i fare i ørkenen, i fare på havet og i fare blant falske søsken, i slit og strev, ofte i nattevåk, i sult og tørst, ofte fastende og uten klær i kulden.» (2 Kor 11,24-27).

Dette skriver Paulus midt i sin travle virksomhet. Han skulle enda bli arrestert flere ganger, han gikk sin martyrdød i møte. I det vi siterte ovenfor skriver han «i mitt vanvidd» for å forsvare seg. Hele livet var Paulus en omstridt person: Var han en skikkelig apostel, forkynte han i overensstemmelse med det Jesus sa og gjorde, drev han misjon på den rette måten, var han i det hele tatt ærlig og til å stole på?

Vi kjenner Paulus som den store kristne hedningemisjonær. I utgangspunktet var det langt fra en selvfølge at dette skulle bli hans løpebane.

Han ble født omkring år 1 i Tarsus i Lilleasia. Foreldrene var jøder av den fariseiske retningen. Siden han tilhørte Benjamins stamme, var det ikke unaturlig at han ble oppkalt etter den mest berømte benjamitten, Saul, Israels første konge. Faren må ha vært en betydelig mann, og gjennom ham fikk sønnen Paulus romersk statsborgerskap. Det var skikk å tildele dette som belønning til fortjente menn i provinsene. Paulus skulle senere vite å gjøre seg nytte av dette statsborgerskapet. Ved siden av Saulus fikk han også et gresk-romersk navn, Paulus. Hans morsmål var gresk. Jesus talte arameisk.

I Jerusalem fikk Paulus «grundig opplæring i fedrenes lov» (Apg 22,3) av den kjente rabbineren Gamaliel. Som vanlig blant rabbinerne, lærte han seg et håndverk, nemlig teltmasonryrket. Disse ferdighetene holdt han ved like hele sitt liv parallelt med misjonsvirksomheten.

Paulus kom ikke i personlig kontakt med Jesus, slik de andre apostlene gjorde. Derimot stiftet han bekjentskap med den første kristne menigheten, som han fikk et meget anstrengt forhold til. Han var til stede da Stefanus ble steinet til døde. Han var ytterst aktiv i forfølgelsen av menigheten i tiden like etter Stefanus' død. «Saulus raste fremdeles mot Herrens disipler og truet dem på livet.» (Apg 9,1).

Det var på denne tiden han med brev fra øverstepresten dro for å visitere synagogene i Damaskus, med fullmakt til å «finne dem som hørte til Veien, både menn og kvinner, og føre dem i lenker til Jerusalem» (Apg 9,2). Men han skulle ikke komme så langt. Utenfor Damaskus fikk han et dramatisk og avgjørende møte med den oppstandne Jesus Kristus (Apg 9).

Dette førte til hans meget radikale omvendelse. Han ble overbevist om at Jesus virkelig var Messias, den Jesus han tidligere hadde gjort hva han kunne for å motarbeide. Han ble overbevist om at hans oppdrag var å forkynne det han nå skjønnte var de gode nyhetene, til hedningene, det vil si til dem som ikke var jøder. Vi har ikke forutsetninger for å forstå hvilken total omvendelse dette måtte være for Paulus. Fra å være en «rasende forfølger» ble han disippel og apostel.

Etter en forberedelsesperiode gikk så Paulus i gang med sin misjonsvirksomhet.

Hedningemisjon var på denne tiden langt fra noe selvsagt. Usikkerheten gjaldt først og fremst spørsmålet om *når* denne skulle starte, mange mente at jødefolket som helhet måtte vinnes for Kristus før hedningenes tur kom. Problemet gjaldt de hedningekristnes forhold til *Moseloven*. Måtte ikke hedningene først bli jøder før de kunne bli kristne? Vi merker tydelig denne spenningen i den første kristne menigheten.

Den endelige avgjørelsen ble tatt på det viktige **Apostelmøtet** i Jerusalem, år 48 eller 49. Det finner sted etter at Paulus har hatt sin første misjonsreise bak seg. Avgjørelsen gikk i Paulus' favør. Det var et revolusjonerende vedtak. Med dette ble det slått fast at kristendommen var noe annet enn en variant av jødedommen, at det ikke bare dreide seg om en ny jødisk Messias-sekt. Det lå åpent for kristendommen å bli en verdensreligion.

Menigheten i **Antiokia** ble utgangspunktet for Paulus' misjonsvirksomhet. Antiokia var en viktig by, handelssenter og verdensby med ½ million innbyggere, den tredje størst i Romerriket. Det var i denne byen Jesu tilhengere første gang ble kalt «kristne». Det ble etter hvert klart at kristendommen ikke bare var en jødisk sekt.

På mange måter lå forutsetningene godt til rette for misjonsvirksomhet.

- # Det var en tallrik *jødisk befolkning* spredt omkring i «indre del» av Middelhavet.
- # Mange steder var det kretser av hedninger som sympatiserte med den jødiske religionen, de som omtales som *gudfryktige*.
- # *Gresk språk* ble talt og forstått overalt.
- # Det romerske imperium hadde en *stabil forvaltning*.
- # Utmerkete *kommunikasjoner* ble bygd opp mellom de ulike delene av Romerriket.

I 20 år skulle Paulus nesten konstant være på reisefot. Vel 2 år var den lengste tiden han oppholdt seg sammenhengende på ett sted. Vi kjenner til 3 større misjonsreiser han foretok.

Det er tydelig at Paulus bevisst oppsøker tidens store og viktige sentra. Der henvender han seg først til jødene på stedet. Om det er en synagoge, tar han først kontakt der. Dernest går han hedningene, først og fremst til dem som ble betegnet som «de som trodde på jødernes Gud», eller «de som fryktet Gud». Lydia i Filippi var en av disse. Vi skal møte henne siden i forbindelse med Paulus' besøk der.

Denne fremgangsmåten til Paulus var nok strategisk begrunnet, men også «frelshistorisk»: Evangeliet skulle først forkynnes for det jødiske folk. **«Jøde først, så greker».**

Så vidt vi kan forstå, besøkte Paulus byen **Filippi** tre ganger:

- 1) 2. misjonsreise Et kort besøk, men lyktes i å danne en livskraftig menighet.
- 2) 3. misjonsreise På vei sydoover i Makedonia, i retning mot Korint.
- 3) 3. misjonsreise På vei nordover etter besøket i Korint.

2. BYEN FILIPPI

Filippi lå i Nord Hellas, i østre del av provinsen Makedonias nordligste landskap. Det var ikke en stor by. I det første århundre hadde den kanskje 10 000 innbyggere. Byen er omgitt av høye fjell. Gjennom et bergpass i øst hadde byen forbindelse med havnebyen Neapolis (nybyen) ved Egeerhavet. Filippi er en historisk kjent by, grunnlagt av Alexander den stores far, Filip, i 356 f. Kr. Her grov han ut gull for å finansiere sine hærer. Byen ble del av Romerriket år 168. Keiser Augustus gjorde byen til militærkoloni, og lot en god del romerske krigsveteraner bosette seg her. Filippi fikk status som romersk koloni. Det vil si at innbyggerne skulle ha samme rettigheter og privilegier som om deres område hadde vært del av Italia. Å leve i Filippi var som å bo i et Roma i miniatyr. Filippi var en viktig stasjon på Via Egnatia, den romerske militær-veien som forbandt østre og vestre del av riket. I Neapolis kunne reisende spare tid ved å ta båt til Troas, eller andre veien, slik Paulus gjorde. Byen ble en møteplass mellom Øst og Vest. Befolkningen var sammensatt, det var også det religiøse livet. Av jøder var det et ganske lite innslag. Det var for få mannlige jøder til å etablere en synagoge, der var bare en bønneplass utenfor byen. Da Paulus skrev Filipperbrevet, hadde romersk borgerskap, språk, kultur og romersk religion vært dominerende i mer enn et århundre. Her fantes dyktige bygningsarbeidere og steinhuggere som arbeidet i de lokale marmor-steinbruddene. Av særlig interesse for Det nye testamente var folk som arbeidet med purpurfarging og som handlet med purpurtøy. Purpur var høyt verdsatt.

3. BREV I ANTIKKEN

Antikkens brev ble skrevet på papyrusblad. Dette ble laget av margen i papyrusgresset som ble dyrket i Nildeltaet i Egypt. Hvis det trengtes mer enn ett ark, kunne disse klistres sammen og så rulles til en rull. Til å skrive med ble det brukt vannrør og et blekk av en blanding av aske, gummi og vann. Det var vanlig å benytte seg av en sekretær når en skrev brev. Sekretærene kunne også få et mer selvstendig ansvar for å forme ut brevet, mens avsenderen bare føyde til et «farvel».

4. PAULUS' BREV

Det nye testamente er nesten å betrakte som en brevsamling, hele 21 skrifter av 27, er brev. Brevene må ha spilt en stor rolle, i kontakten mellom kristne, i kontakten mellom de unge menighetene.

Paulus benytter tidens brevskikk når han skriver. Han anvender datidens formler og vendinger, på samme tid som han endrer og utdyper: Brevene hans er lengre enn de vanlige private brevene, disse måtte ikke fylle lesernes venstre hånd når de holdt rullen og leste. I overskriften føyer Paulus oftest til rosende ord om mottakerne, det ble sannsynligvis ansett

som usømmelig på den tiden. Ellers skiller Paulus' brev seg ut ved at de ofte har flere medforfattere og flere adressater.

Ofte er de en erstatning for hans personlige nærvær. De var ment å skulle leses høyt i menigheten. Han har skrevet flere brev enn dem vi har bevart. Også han benyttet seg ofte av en sekretær.

Paulus' brev har vanligvis denne oppbygningen:

1. Hilsen   Avsender, mottaker, hilsen.
2. Takk   Ofte forbønn som angir brevs innhold.
3. Hoveddel   Selvbiografisk, formaninger, undervisning, aktuelle spørsmål, fremtidsplaner.
4. Formaning   Ofte innbakt i hoveddelen.
5. Avslutning   Hilsen, velsignelse

5. KART

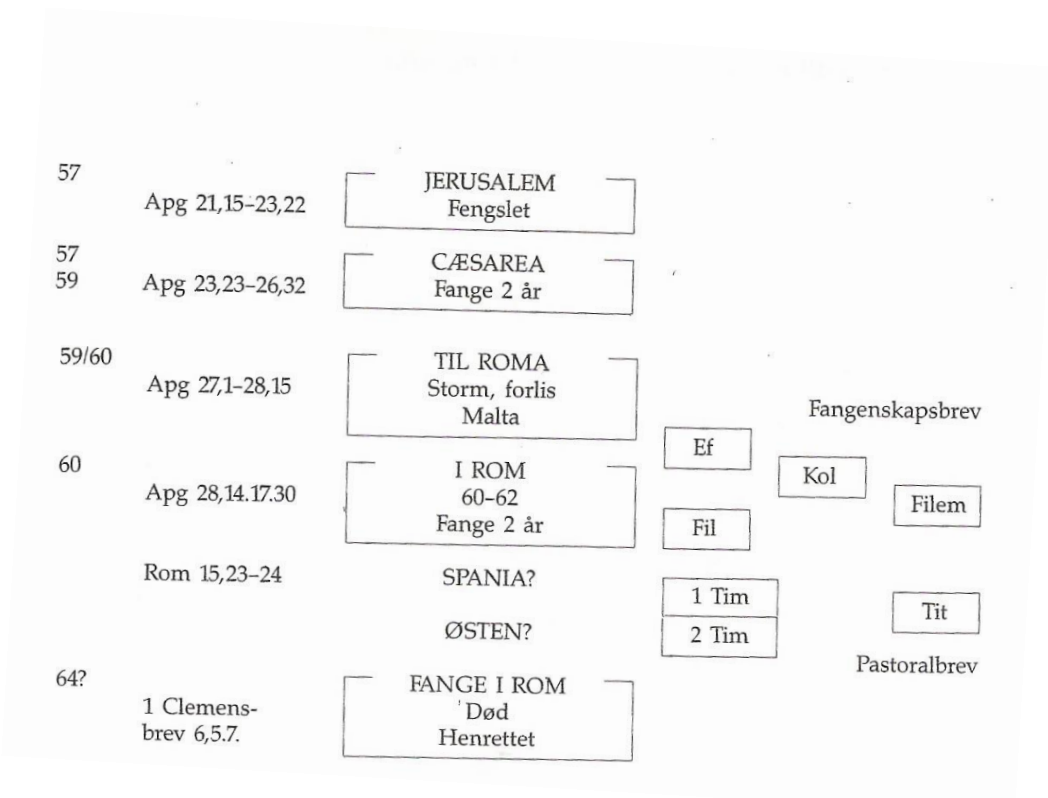
© Bibelselskapet. Gjengitt med tillatelse.

For tredje misjonsreise se side 62.

6. TIDSLINJE PAULUS LIV OG VIRKE

År	Omtale i Bibelen	Paulus' liv	Brev	Rom. rike
1	Apg 21,39	FØDT Tarsus, Jøde		Augustus 8 fKr-14 eKr
	Apg 22,3	OPPVEKST Rabbiner		
	Apg 18,3	Teltmaker		
	Apg 7,58	FORFØLGER Ved Stefanus' død		Tiberius 14-37
	Apg 8,1-3	«Raste»		
35	Apg 9,3-19	OMVENDELSE Utenfor Damaskus		Caligula 37-41
	Gal 1,17-21	«FORBEREDELSESTID» Arabia Damaskus Jerusalem Syria, Kilikia Tarsus Antiokia		
	Apg 9,30			
	Apg 11,25-26			
45	Apg 13-14	1. MISJONSREISE 45-48 Kypros Antiokia i Pisidia Ikonium Lystra Derbe		Claudius 41-54
48/49	Apg 15,1-35 Gal 2,1-10	APOSTELMØTE Jerusalem		Nero 54-68
50	Apg 15,36-18,22	2. MISJONSREISE 50-52 Lilleasia Filippi Tessalonika Berøa Athen		
51		Korint, 18 mnd	Eskatologiske brev 1 Tess 2 Tess	
53	Apg 18,23-21,16	(53-57) 3. MISJONSREISE Efesus 2-3 år Makedonia (Filippi) Hellas (Korint) 3 mnd Makedonia (Filippi) Troas Milet (Ved Efesus)	Lærebrev Gal 1 Kor 2 Kor Rom	

(Faksimile fra Bjørn Nygaard, 1988, gjengitt med tillatelse).

© Bibelselskapet. Gjengitt med tillatelse.

KILDER

- Augustin   Confessiones (Bekjennelser).
- Bibelselskapet   Bibelen 2011.
- Karsten Isachsen   Livsglede. En huspostill, Gyldendal 1994. "Fred", 17. desember. (s. 561).
- Erik A. Nielsen   Den skjulte gudstjeneste, Amadeus forlag, 1987 (s 134).
- Norsk Salmebok 2013, Eide Forlag AS, Stavanger.
- Bjørn Nygaard   Til framgang og glede. Samtaleopplegg over Filipperbrevet. Verbum Oslo, 1988.

I dette ressursheftet får vi en innføring i hvordan vi kan arrangere undervisningskvelder i tematisk kombinasjon med gudstjenester i menigheten.

Heftet er nummer to i serien Tid for tro.

Hovedtemaet i dette kurset er en gjennomgang av Filipperbrevet.

Heftet er utarbeidet av Bjørn K. Nygaard,
og distribueres av Bjørgvin bispedømme.

Bjørgvin bispedømmekontor

Sentralbord:

Tlf. 55 30 64 70

Telefontid kl. 09:00 - 14:30

Epost: bjoergvin.bdr@kyrkja.no

Postadresse:

Postboks 1960

5817 BERGEN